

บทที่ 3

การออกแบบหม้อแปลงไฟฟ้า

3.1 Versus Apparent Power, P_t [1]

โดยทั่วไปกำลังงานเอาต์พุต, P_o คือสิ่งที่ผู้ใช้งานสนใจที่สุด แต่สำหรับผู้ออกแบบแล้ว Versus Apparent Power, P_t คือสิ่งที่สำคัญกว่าและใช้กำหนดกับของหม้อแปลง เพื่อให้เกิดความสะดวกในการคำนวณสมมุติให้ Window Area, W_a ของหม้อแปลงมีเพียง 2 ขดลวด คือ ขดปฐมภูมิ และทุติยภูมิ เราจะประมาณว่า W_a จะถูกกำหนดโดยสัดส่วนการใช้กำลังงานของขดลวด โดยใช้สมการความหนาแน่นกระแส J ซึ่งขดลวดปฐมภูมิจะรับกำลังงานอินพุตและทุติยภูมิจะส่งผ่านกำลังงานเอาต์พุตให้กับโหลด ดังนั้นกำลังงานของหม้อแปลงที่ใช้ในการออกแบบจะใช้ทั้งกำลังงานอินพุตและกำลังงานเอาต์พุต

$$P_t = P_{in} + P_o \quad W \quad (3.1)$$

$$P_{in} = \frac{P_o}{\eta} \quad W \quad (3.2)$$

จำนวนรอบปฐมภูมิสามารถคำนวณโดยใช้กฎของ Faraday

$$N_p = \frac{V_p(10^4)}{A_c B_{ac} f K_f} \text{ turn} \quad (3.3)$$

พื้นที่ขดลวดของหม้อแปลงจะใช้ประโยชน์ได้เต็มที่เมื่อ

$$K_u W_a = N_p A_{wp} + N_s A_{ws} \quad (3.4)$$

จากนิยามของ พื้นที่หน้าตัดสาย(Wire Area) คือ

$$A_w = \frac{I}{J} \text{ cm}^2 \quad (3.5)$$

จัดรูปสมการใหม่เป็น

$$K_u W_a = N_p \left(\frac{I_p}{J} \right) + N_s \left(\frac{I_s}{J} \right) \quad (3.6)$$

จะได้สมการแทนกฎของ Faraday คือ

$$K_u W_a = \frac{V_p(10^4)}{A_c B_{ac} f K_f} \left(\frac{I_p}{J} \right) + \frac{V_s(10^4)}{A_c B_{ac} f K_f} \left(\frac{I_s}{J} \right) \quad (3.7)$$

จัดรูปสมการใหม่

$$W_a A_c = \frac{[(V_p I_p) + (V_s I_s)](10^4)}{B_{ac} f J K_f K_u} \text{cm}^4 \quad (3.8)$$

กำลังงานเอาต์พุต คือ

$$P_o = V_s I_s \text{ W} \quad (3.9)$$

กำลังงานอินพุต คือ

$$P_{in} = V_p I_p \text{ W} \quad (3.10)$$

เมื่อ

$$P_t = P_{in} + P_o \text{ W} \quad (3.11)$$

แทน P_t ในสมการ

$$W_a A_c = \frac{P_t(10^4)}{B_{ac} f J K_f K_u} \text{cm}^4 \quad (3.12)$$

จากนิยาม A_p คือ

$$A_p = W_a A_c \text{cm}^4 \quad (3.13)$$

จะได้

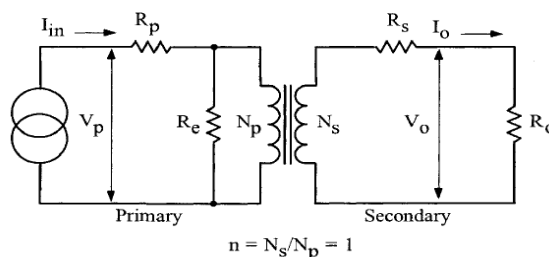
$$A_p = \frac{P_t(10^4)}{B_{ac} f J K_f K_u} \text{cm}^4 \quad (3.14)$$

ผู้ออกแบบควรจะให้ความสนใจกับ P_t และความสามารถในการจัดการกับกำลังงานของแกนและขดลวด ค่า P_t อาจจะเปลี่ยนตามการใช้งาน จะมีค่าประมาณ 2 ถึง 2.282 เท่าของกำลังงานอินพุต ขึ้นอยู่กับชนิดของวงจรที่ใช้กับหม้อแปลง หากการเรียงกระแสมีการขัดจังหวะจากวงจรจะมีผลให้ค่า RMS มีการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ขนาดของหม้อแปลงไม่ได้พิจารณาจากโพลต์เพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับการใช้งาน เพราะความแตกต่างของการสูญเสียในขดลวดจะขึ้นอยู่กับรูปแบบของ Waveform

3.2 Voltage Regulation

หม้อแปลงขนาดเล็กโดยทั่วไปจะพิจารณาจากการจำกัดอุณหภูมิที่เพิ่มขึ้นหรือดูจากการควบคุมแรงดัน เราประมาณให้ขนาดและน้ำหนักให้มันน้อยที่สุด ในภาพที่ 3.1 แสดงให้เห็นถึง Circuit Diagram ของหม้อแปลงที่มีขดลวดทุกขดมีหนึ่งขด

$\alpha = \text{Regulation}(\%)$

ภาพที่ 3.1 Transformer Circuit Diagram.

เมื่อประมาณให้หม้อแปลงมีขนาดและน้ำหนักน้อยที่สุดความจุไฟฟ้าที่กระจายในขดลวด
 ทดขุมสามารถละทิ้งไปได้ เพราะความถี่และแรงดันทางด้านขดขุมไม่ได้มากเกินไปกว่าค่าที่
 ยอมรับได้มาก ยิ่งกว่านั้นรูปทรงของขดลวดก็ถูกออกแบบให้จำกัดการรั่วไหลของเส้นแรง ให้อยู่ใน
 ระดับเพียงพอที่จะละทิ้งไปได้ ภายใต้สภาวะการทำงาน

Voltage Regulation ของหม้อแปลงคำนวณได้จาก

$$\alpha = \frac{V_o(N.L.) - V_o(F.L.)}{V_o(F.L.)} (100) \quad \% \quad (3.15)$$

$$\text{หรือ} \quad \alpha = \frac{P_{cu}}{P_o} (100) \quad \% \quad (3.16)$$

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างKg กับ Voltage Regulation

ถึงแม้ว่าส่วนใหญ่หม้อแปลงจะถูกออกแบบเพื่อให้มีอุณหภูมิการทำงานที่ต้องการเรายังสามารถออกแบบเพื่อให้มี Voltage Regulation ที่ต้องการได้ ซึ่งมีความสัมพันธ์ของ α และ Kg ดังสมการ

$$\alpha = \frac{P_t}{2K_g K_e} \% \quad (3.17)$$

ค่าคงที่ Kg พิจารณาจากรูปทรงของแกน ซึ่งมีความสัมพันธ์ดังสมการ

$$K_g = \frac{W_a A_c^2 K_u}{MLT} \text{ cm}^5 \quad (3.18)$$

ค่าคงที่ Ke พิจารณาจากสภาวะการทำงานในทางไฟฟ้าและทางแม่เหล็ก ซึ่งมีความสัมพันธ์กันดังสมการ

$$K_e = 0.145 K_f^2 f^2 B_m^2 (10^{-4}) \quad (3.19)$$

เมื่อ	f	= ความถี่
	B_m	= Flux Density
	K_f	= Waveform Coefficient
	โดยเท่ากับ	4.0 เมื่อเป็น Square Wave
		4.44 เมื่อเป็น Sine Wave

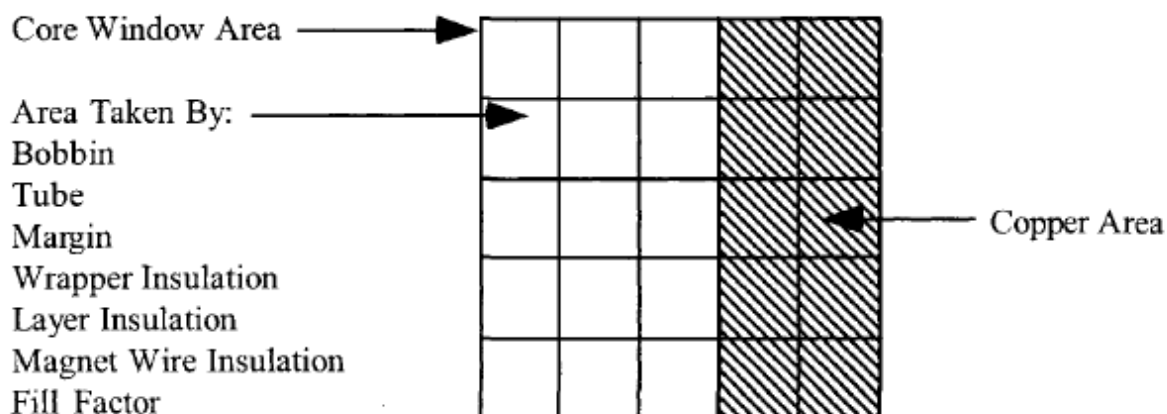
จากสมการข้างบนจะเห็นว่า Flux Density ความถี่ที่ใช้งาน และรูปแบบของคลื่นนั้นมีผลกับขนาดของหม้อแปลง

3.4 แฟกเตอร์ของพื้นที่ช่องว่างการพันขดลวด (Window utilization factor, K_u)

ในแกนแม่เหล็กแต่ละชนิดมีช่องว่างสำหรับการพันขดลวด ในการออกแบบหม้อแปลงหรือตัวเหนี่ยวนำจะต้องคำนึงถึงค่าแฟกเตอร์ของช่องว่างที่จะบรรจุลวดตัวนำลงไปให้พอดีกับช่องว่างในแกนเหล็กแต่ละชนิด ซึ่งสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงมีดังต่อไปนี้

- 1) ฉนวนของลวดตัวนำ (Wire Insulation)
- 2) การจัดวางลวดตัวนำ (Wire Lay)
- 3) พื้นที่ของบ็อบบิ้น (Bobbin)
- 4) ความต้องการของชั้นฉนวน หรือฉนวนระหว่างชั้นตัวนำ

ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อกัน โดยตรงกับค่า K_u โดยปกติเราให้กำหนดให้ค่า $K_u = 0.4$ ดังที่แสดงในภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2 Window Area ที่ถูกพัน โดยลวดตัวนำ

แฟกเตอร์ K_u โดยทั่วไปคำนวณได้จากพื้นที่ S_1, S_2, S_3 และ S_4

$$K_u = S_1 \times S_2 \times S_3 \times S_4$$

(3.20)

โดยที่ $S_1 = \frac{\text{พื้นที่หน้าตัดลวดตัวนำ}}{\text{พื้นที่หน้าตัดลวดตัวนำ} + \text{ฉนวน}}$

$$S_2 = \frac{(\text{จำนวนรอบ})(\text{พื้นที่หน้าตัดสายตัวนำหนึ่งรอบ})}{\text{พื้นที่ช่องว่างที่สามารถใช้งานได้}} \approx 0.6$$

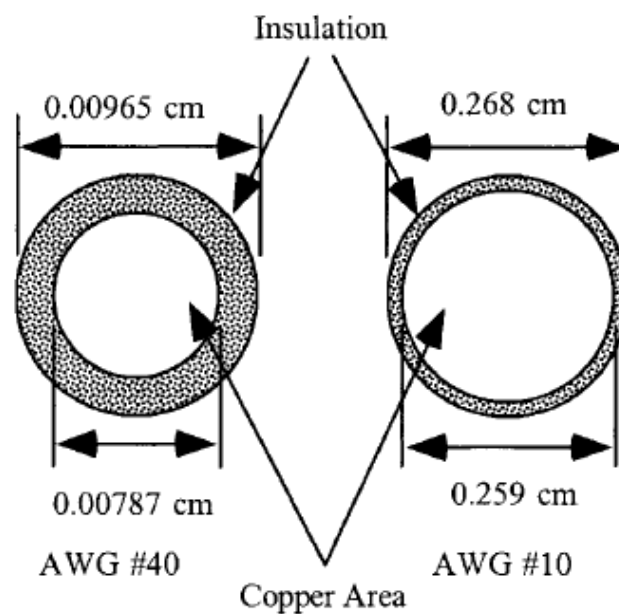
$$S_3 = \frac{\text{พื้นที่ช่องว่างที่สามารถใช้ได้}}{\text{พื้นที่ช่องว่างทั้งหมด}} \approx 0.75$$

$$S_4 = \frac{\text{พื้นที่ช่องว่างที่สามารถใช้ได้}}{\text{พื้นที่ช่องว่างที่สามารถใช้ได้} + \text{พื้นที่ฉนวน}} \approx 1$$

3.4.1 S_1 Wire Insulation

ในการออกแบบหม้อแปลงไม่ว่ากระแสสูงหรือกระแสต่ำอัตราส่วนของพื้นที่ตัวนำ (Ratio Of Conductor Area) ทั้งหมดอยู่ในช่วง 0.941 ถึง 0.673 ขึ้นอยู่กับขนาดของลวดตัวนำ ดังในภาพที่ 3.3 ความหนาของฉนวนทำให้ตัวนำมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางมากเกินความเป็นจริง แสดงให้เห็นว่าฉนวนมีผลกับขนาดพื้นที่ทั้งหมดของลวดตัวนำ

หากเราดูในภาพที่ 3.3 นั้น จะใช้สายตีเกลียวเพื่อลดผลของ Skin Effect จะทำให้เกิดผลกระทบที่สำคัญกับค่า Window Utilization factor, K_u ค่าของ S_1 ไม่ได้ขึ้นอยู่กับขนาดของลวดตัวนำ แต่ขึ้นอยู่กับจำนวนของลวดตัวนำ ในตารางที่ 3.1 แสดงให้เห็นถึงอัตราส่วนของลวดตัวนำ กับฉนวนในการใช้งานแต่ละประเภท เมื่อเราออกแบบหม้อแปลงกระแสต่ำควรอย่างยิ่งที่จะนำค่าอัตราส่วนนี้มาประเมินค่า S_1 เพราะหากฉนวนหนาขึ้นพื้นที่หน้าตัดตัวนำก็จะมากขึ้นตามไปด้วย

ภาพที่ 3.3 เปรียบเทียบขนาดฉนวนของลวดตัวนำแต่ละขนาด

ตารางที่ 3.1 แสดงขนาดของอัตราส่วนถ่วงต่อขนาดตัวนำ

Magnetic Wire Data (Nominal)					
Size AWG	Bare Area (cm ²)	Ratio Bare/Single	Ratio Bare/Heavy	Ratio Bare/Triple	Ratio Bare/Quad
10	0.1019	0.961	0.930	0.910	0.880
15	0.0571	0.939	0.899	0.867	0.826
20	0.0320	0.917	0.855	0.812	0.756
25	0.0179	0.878	0.793	0.733	0.662
30	0.0100	0.842	0.743	0.661	0.574
35	0.0056	0.815	0.698	0.588	0.502
40	0.0031	0.784	0.665	0.544	0.474

3.4.2 S₂ Fill Factor

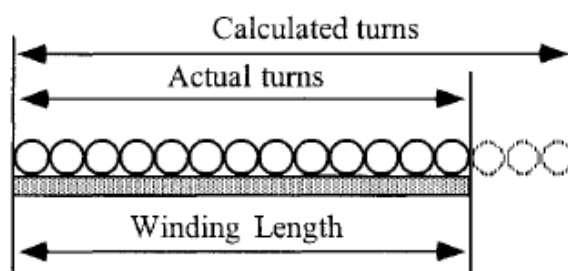
S₂ คือ เฟคเตอร์ของการวางลวดตัวนำ หรือ ชั้นของลวดตัวนำ สำหรับพื้นที่ช่องว่างที่สามารถใช้งานได้ เมื่อขดลวดมีจำนวนรอบมากๆทำให้มีความหนาแน่นของการเรียงตัวของลวดตัวนำสูงในการพันเราจะวางเรียงตัวนำใน Bobin ได้น้อยกว่าที่คำนวณประมาณ 10 – 15% ขึ้นอยู่กับเครื่องมือและทักษะในการพัน ดังที่ภาพที่ 3.4 ชั้นวางลวดตัวนำขึ้นอยู่กับ ความตึงของลวดตัวนำและคุณภาพของลวดตัวนำ เช่น ความต่อเนื่องของเส้นผ่านศูนย์กลางสายและเทคนิคการพันสาย ซึ่งขึ้นอยู่กับทักษะของผู้พันสาย เฟคเตอร์ของการวางลวดตัวนำมีความสัมพันธ์เปลี่ยนแปลงตามขนาดของสายในพื้นที่การวางสายดังแสดงให้เห็นในตาราง 3.2 และ 3.3 โดยตารางได้แสดงถึงด้านนอกของเส้นผ่านศูนย์กลางลวดตัวนำประเภทใช้งานหนักตั้งแต่เบอร์ 10 - 44 AWG

ตารางที่ 3.2 ตารางเฟคเตอร์การวางสาย

Wire Lay Factor For Layer Wound Coils			
AWG	Insulated Wire OD (inch)	Insulated Wire OD (cm)	Wire Lay Factor
10 to 25	0.1051 - 0.0199	0.2670 - 0.0505	0.90
26 to 30	0.0178 - 0.0116	0.0452 - 0.0294	0.89
31 to 35	0.0105 - 0.0067	0.0267 - 0.0170	0.88
36 to 38	0.0060 - 0.0049	0.0152 - 0.0124	0.87
39 to 40	0.0043 - 0.0038	0.0109 - 0.0096	0.86
41 to 44	0.0034 - 0.0025	0.00863 - 0.00635	0.85
Heavy film magnetic wire.			

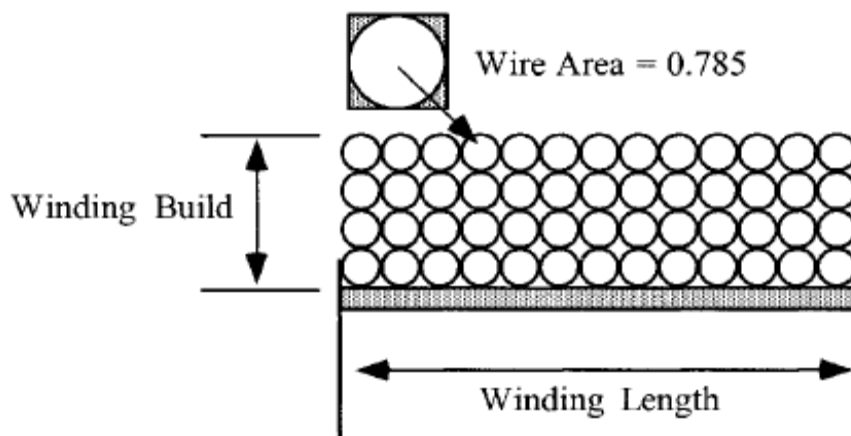
ตารางที่ 3.3 ตารางเฟคเตอร์เมื่อการวางสายไม่เป็นระเบียบ

Wire Lay Factor For Random Wound Coils			
AWG	Insulated Wire OD (inch)	Insulated Wire OD (cm)	Wire Lay Factor
10 to 22	0.1051 - 0.0276	0.267 - 0.0701	0.90
23 to 39	0.0623 - 0.0109	0.0249 - 0.0043	0.85
40 to 44	0.0038 - 0.0025	0.0096 - 0.00635	0.75
Heavy film magnet wire.			

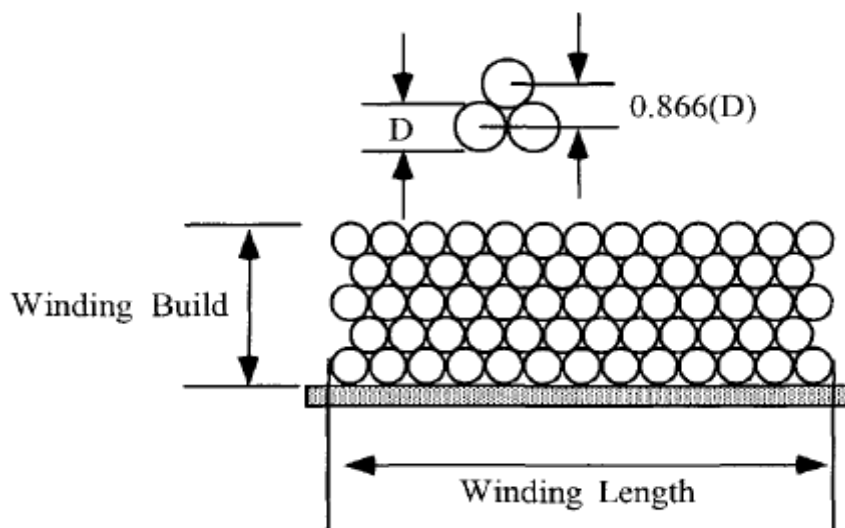
ภาพที่ 3.4 ความยาวของการวางสายที่สามารถทำได้ต่อพื้นที่การวาง

การวางสายในอุดมคติ 2 แบบคือการวางสายแบบสี่เหลี่ยม(Square)ดังแสดงใน ภาพที่ 3.5 และการวางสายแบบหกเหลี่ยม(Hexagonal)ดังแสดงในภาพที่ 3.6การวางสายที่ง่ายที่สุดคือวางให้เสมอกันรอบต่อรอบและวางชั้นต่อชั้นดังในรูปที่ 3.5การวางสายแบบสี่เหลี่ยม(Square)ทางทฤษฎีให้ใช้ค่าแฟคเตอร์เท่ากับ0.785

ภาพที่ 3.5 การวางสายแบบสี่เหลี่ยม (Square) แฟคเตอร์= 0.785

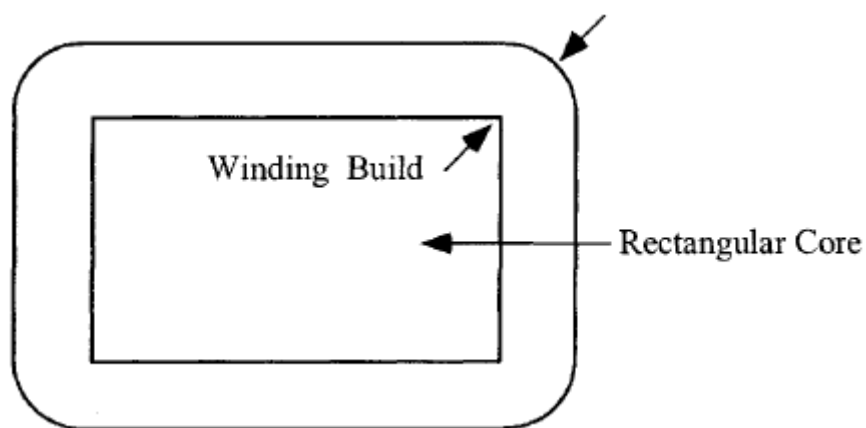
ตามที่ปรากฏจะดีกว่าหากใช้การวางสายแบบหกเหลี่ยม(Hexagonal)ดังแสดงในภาพที่3.6 เปรียบเทียบการวางสายแบบสี่เหลี่ยม(Square)ดังแสดงใน ภาพที่ 3.5 ในการวางสายแบบสี่เหลี่ยมนี้ ความเป็นจริงเราไม่สามารถวางสายซ้อนทับด้านบนของกันและกันชั้นต่อชั้นได้อย่างสม่ำเสมอเหมือนการวางสายแบบสี่เหลี่ยมในอุดมคติ เพราะจะมีร่องของสายชั้นที่ต่ำกว่าเมื่อเราพันในชั้นต่อไป ในการพันแบบหกเหลี่ยมนี้สายจะมีความแน่นมากที่สุดการวางสายแบบหกเหลี่ยม(Hexagonal)จะมีค่าทางทฤษฎีที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.9072การวางสายแบบสี่เหลี่ยม(Square) ที่ใช้ค่า 0.785 เป็นไปไม่ได้ที่จะพันได้สำเร็จโดยไม่มีชั้นฉนวนกันแต่ละชั้นของการพัน ฉนวนที่เพิ่มเข้ามาจะลดค่าแฟคเตอร์การวางสายลง และหากใช้การวางสายแบบหกเหลี่ยม(Hexagonal) ที่ใช้ค่า 0.907 ก็เป็นเรื่องยากเพราะการพันการวางสายแบบหกเหลี่ยม(Hexagonal) ด้วยมีอนั้น จะเกิดผลในการพันตามมาดังนี้ ในชั้นแรกการพันจะสามารถพันได้อย่างเรียบร้อยในชั้นที่สองความยากในการพันจะเกิดขึ้นและชั้นที่สาม,สี่และชั้นต่อไปจะทำให้เกิดการบิดเบี้ยวของขดลวดเกิดขึ้น วิธีการพันแบบนี้จึงเหมาะกับงานที่มีจำนวนรอบน้อยๆ หากงานมีจำนวนรอบมากๆอาจทำให้ขดลวดที่พันเสร็จไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยได้

ภาพที่ 3.6 การวางสายแบบหกเหลี่ยม (Hexagonal) เฟลคเตอร์= 0.907

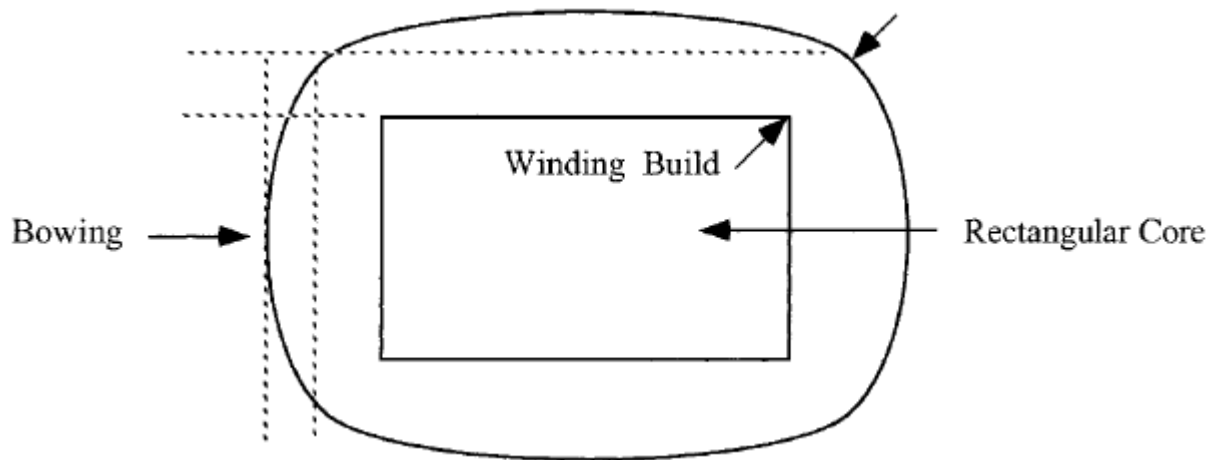
การพันขดลวดในอุดมคติของ Bobbin ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ดังแสดงในภาพที่ 3.6 ในการพันขดลวดบน Bobbin ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ความสูงของชั้นขดลวดต้องไม่ออกนอกขอบเขตของ Bobbin ไม่นับออกมาหรือสูงจนเกิดความโค้ง (Bowling) ดังแสดงในภาพที่ 3.5 ความโค้งของขดลวดขึ้นอยู่กับสัดส่วนของขดลวดและความสูงของขดลวด โดยปกติที่ใช้งานอยู่จริงควรลดการพันขดลวดลง 15 ถึง 20% หรือ 0.85X ของการพันปกติ จะทำให้ผลของความโค้งของขดลวด (Bowling) จะไม่สำคัญอีกต่อไป

สุดท้ายเมื่อการเปรียบเทียบการวางสายแบบสี่เหลี่ยม(Square) โดยใช้แผ่นจนวนวางแต่ละชั้นกับแบบการวางสายแบบหกเหลี่ยม (Hexagonal) และพันบิดเบี้ยวไม่เป็นระเบียบ ทั้งสองแบบดูเหมือนว่าจะมีค่าเฟคเตอร์การวางสายอยู่ที่ประมาณ 0.61 ตัวอย่างเช่น เมื่อเราออกแบบเราต้องมี Bobbin ที่เหมาะสม มีขนาดสายและจำนวนรอบการพันที่เหมาะสม นี่คือน่าสนใจที่นำไปที่เกิดขึ้นในการออกแบบ

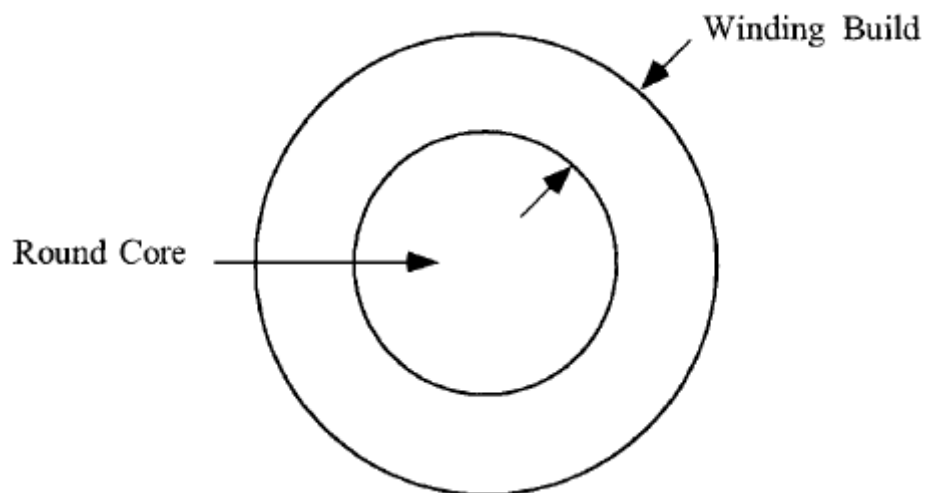

ภาพที่ 3.7 ขดลวดอุดมคติใน Bobbin ทรงสี่เหลี่ยม

การทำให้ลดของความโค้ง (Bowling) ให้ลดลงต่ำสุดนั้น Bobbinแบบทรงกลม ดังแสดงในภาพที่ 3.9 จะเหมาะกับการออกแบบที่สุด เพราะBobbinแบบทรงกลม จะให้แรงดึงที่สม่ำเสมอทั้ง 360 องศา รอบๆBobbin ทั้งสำหรับชั้นที่เหมือนกันและชั้นที่ไม่เป็นระเบียบ และประโยชน์อื่นของการใช้Bobbinแบบทรงกลมคือลดการรั่วไหลการเหนียวนำ ที่มาจากผลของ ความโค้ง (Bowling) ที่เกิดจากการพันขดลวด

ภาพที่ 3.8 ความโค้ง (Bowling) ของขดลวด ในหม้อแปลง

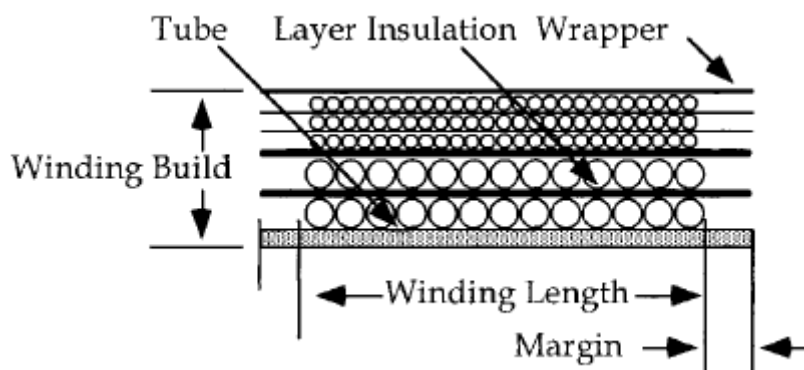

ภาพที่ 3.9 Round Bobbin

3.4.3 S_3 Effective Window

Effective Window, S_3 เป็นตัวกำหนดขนาดพื้นที่ว่างของ Window ที่ถูกใช้ในการพันขดลวด ซึ่งพื้นที่ที่เกิดจากการพันขดลวดสำหรับผู้ออกแบบนั้น ขึ้นอยู่กับการกำหนดค่าของ Bobbin หรือ Tube ในการออกแบบชั้นของขดลวดนั้น หากใช้ Tube จำเป็นต้องใช้พื้นที่ขอบ (Margin) ดังแสดงในภาพที่ 3.10 ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของ Margin นั้นจะแปรเปลี่ยนไปตามขนาดของสาย ดังเช่นในตาราง 3.4 หากเราดูในภาพที่ 3.10 และตาราง 3.4 จะเห็นได้ว่า Margin ลดพื้นที่ของ Window ใด้อย่างไร เมื่อสร้างหม้อแปลงไฟฟ้าขึ้นโดยใช้เทคนิคการพัน ความหนาของ

ชั้นฉนวนที่วางบนชั้นขดลวดต้องเป็นไปตามมาตรฐานอุตสาหกรรม ซึ่งความหนาของฉนวนที่เราจะใช้นั้นต้องดูตามขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของสาย ดังแสดงในตารางที่ 4.5

ภาพที่ 3.10 Transformer Winding with Margins

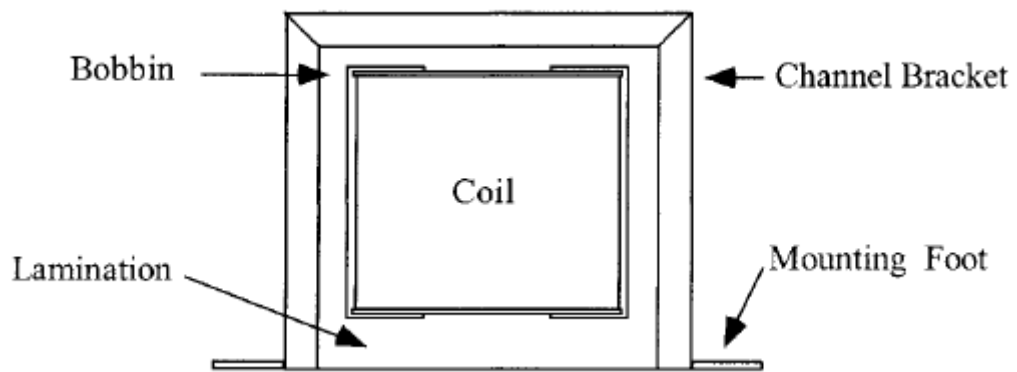
ตารางที่ 3.4 ระยะขอบของขดลวด

Winding Margins Versus AWG		
AWG	Margin	
	cm	inch
10-15	0.635	0.25
16-18	0.475	0.187
19-21	0.396	0.156
22-31	0.318	0.125
32-37	0.236	0.093
38-up	0.157	0.062

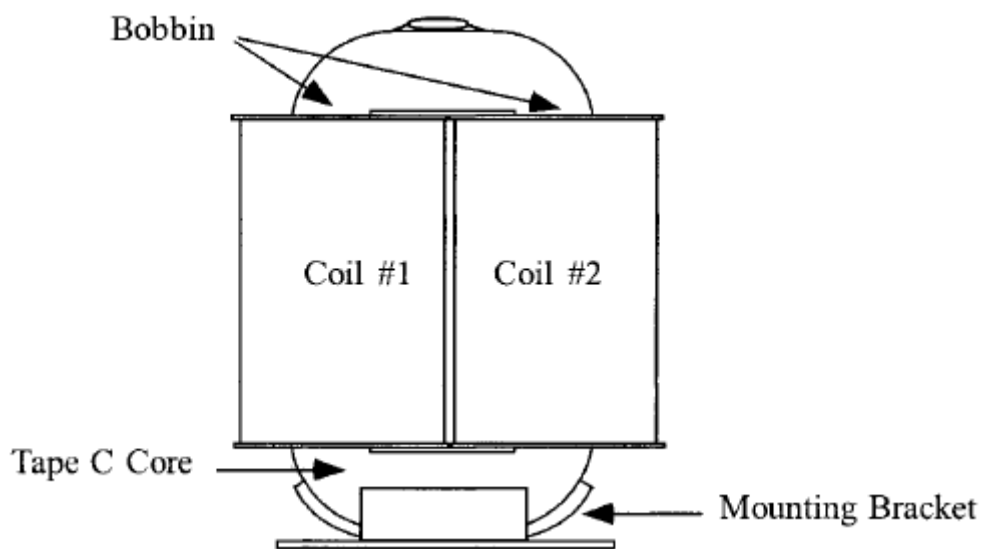
ตารางที่ 3.5 ความหนาของชั้นฉนวน

Layer Insulation Thickness		
AWG	Insulation Thickness	
	cm	inch
10 - 16	0.02540	0.01000
17 - 19	0.01780	0.00700
20 - 21	0.01270	0.00500
22 - 23	0.00760	0.00300
24 - 27	0.00510	0.00200
28 - 33	0.00381	0.00150
34 - 41	0.00254	0.00100
42 - 46	0.00127	0.00050

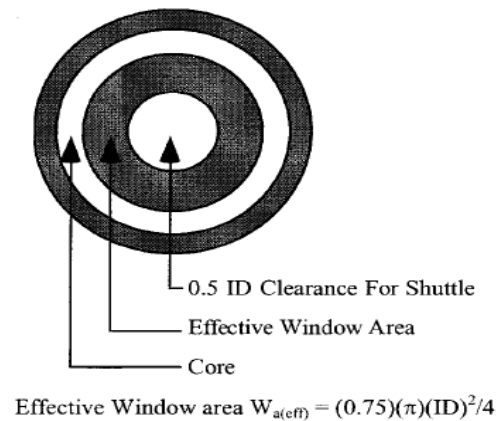
ในการออกแบบ หม้อแปลง Bobbin เดี่ยว ดังแสดงในภาพที่ 3.11 พิจารณาให้ใช้ค่า Effective Area, W_a ระหว่าง 0.835 ถึง 0.929 สำหรับแกน Laminate และ 0.55 ถึง 0.75 สำหรับแกน Ferrites และในการออกแบบ หม้อแปลงแบบ Bobbin คู่ ดังแสดงในภาพที่ 3.12 พิจารณาให้ใช้ค่า Effective Area, W_a ระหว่าง 0.687 ถึง 0.873 สำหรับแกนแบบแท่ง C มีข้อแตกต่างเล็กน้อยในแกน Toroid ในเทอม S_3 จะเป็นตัวกำหนดว่ามีพื้นที่ของ Window ที่สามารถพันขดลวดได้จริงอยู่เท่าไร ในการพันบนแกน Toroid นั้น จะต้องมีช่องว่างให้กระสวย (Shuttle) สามารถผ่านไปมาได้ หากครึ่งหนึ่งของเส้นผ่านศูนย์กลางภายในสำรองไว้ให้กระสวย (Shuttle) จะมีค่า 75% ของ Window Area, W_a หลังจากการออกแบบที่ผ่านๆ มาค่าที่ดีที่สุดซึ่งก็คือค่า $S_3 = 0.75$ และแกน Toroid ก็จัดอยู่ในหมวดหมู่ข้างต้นเช่นกัน

ภาพที่ 3.11 โครงสร้างหม้อแปลงแบบ Single Bobbin

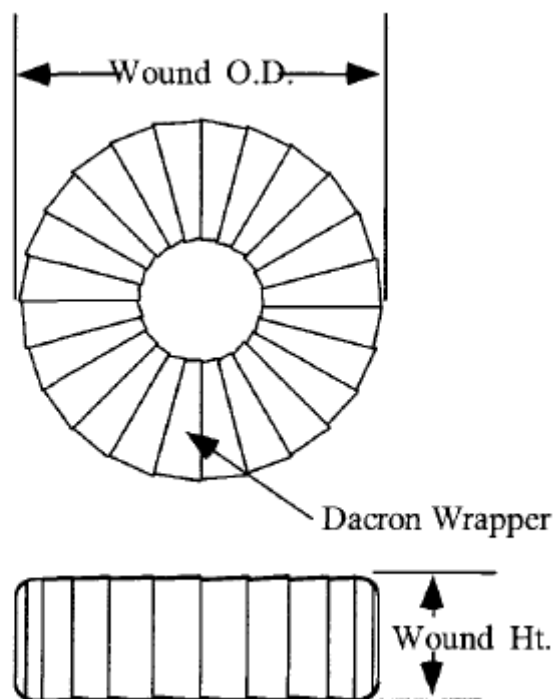
ภาพที่ 3.12 โครงสร้างหม้อแปลงแบบ Dual Bobbin

ภาพที่ 3.13 Effective Winding Area ของแกน Toroidal

3.4.4 S_4 , Insulation Factor

Insulation Factor, S_4 เป็นตัวกำหนดว่าพื้นที่ว่างของ Window ที่จะถูกใช้งานโดยแผ่นฉนวน หากหม้อแปลงไฟฟ้ามีขดลวด Secondary มากกว่า 1 ขด ค่า S_4 ควรจะลดลงขดละ 5 ถึง 10% ของค่าเดิม เพราะพื้นที่ของฉนวนที่เพิ่มขึ้นมา Insulation Factor, S_4 จะไม่ถูกเอาไปคิดคำนวณดังในภาพที่ 3.13 ค่า Insulation Factor, S_4 จะถูกกำหนดให้เป็น 1.0 ซึ่งค่า Insulation Factor, S_4 จะมีอิทธิพลกับค่า Window Utilization Factor, K_u เป็นอย่างสูงเพราะแผ่นฉนวนที่ถูกสร้างขึ้นบนแกน Toroid ดังแสดงในภาพที่ 3.14 จะเห็นได้ว่าฉนวนที่อยู่ด้านในจะทับกันดีกว่าด้านนอกเพื่อให้เห็นตัวอย่างในภาพที่ 3.14 ถ้าใช้เทปฉนวนกว้าง 1.27 cm (1/2") เมื่อพันจะทับกันอยู่ 0.32 cm (1/8") บนเส้นผ่านศูนย์กลางด้านนอก ความหนาของการทับกันจะอยู่ที่ 4 เท่าของความหนาเทป เราควรจะจดผลรวมเหล่านั้นซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดของแกน Toroid และความต้องการของเทปในการออกแบบองค์ประกอบของแกน Toroid จะใช้ค่า 0.5ID (เส้นผ่านศูนย์กลางด้านใน) ซึ่งจะเหลือพอให้กระสวยสามารถผ่านไปมาได้

ภาพที่ 3.14 Wrapped Toroid.

สรุป

ในตอนเริ่มต้นบท ค่าโดยประมาณที่ดีที่สุดของ Window utilization Factor, $K_u = 0.4$

$$\text{โดยที่ } S_1 = \frac{\text{พื้นที่หน้าตัดลวดตัวนำ}}{\text{พื้นที่หน้าตัดลวดตัวนำ} + \text{ฉนวน}} \approx 0.855, \#20 \text{ AWG}$$

$$S_2 = \frac{(\text{จำนวนรอบ})(\text{พื้นที่หน้าตัดสายตัวนำหนึ่งรอบ})}{\text{พื้นที่ช่องว่างที่สามารถใช้งานได้}} \approx 0.61$$

$$S_3 = \frac{\text{พื้นที่ช่องว่างที่สามารถใช้ได้}}{\text{พื้นที่ช่องว่างทั้งหมด}} \approx 0.75$$

$$S_4 = \frac{\text{พื้นที่ช่องว่างที่สามารถใช้ได้}}{\text{พื้นที่ช่องว่างที่สามารถใช้ได้} + \text{พื้นที่ฉนวน}} \approx 1$$

$$K_u = S_1 S_2 S_3 S_4$$

$$K_u = (0.855)(0.61)(0.75)(1.0) = 0.391 \approx 0.4$$

$K_u = 0.4$ เป็นค่าที่ได้รับความนิยมอย่างมากและถูกใช้มากที่สุดในการออกแบบ ซึ่ง Window Utilization Factor, K_u เป็นค่าที่สำคัญมากในการออกแบบ

3.5 การออกแบบหม้อแปลงไฟฟ้าด้วยวิธีการใช้ Core Geometry, K_g

วิธีการคูณพื้นที่ หรือ Area product (A_p) สามารถใช้ได้กับข้อมูลพื้นฐานของแกนที่ได้มาจากผู้ผลิตต่างๆ แต่มีความแม่นยำน้อยกว่าวิธี Core Geometry จึงเป็นวิธีที่แนะนำในการออกแบบ

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหา Apparent Power, P_t จากสมการ

$$P_t = P_o \left(\frac{1}{\eta} + 1 \right) \text{ W} \quad (3.21)$$

ขั้นตอนที่ 2 คำนวณหาค่า K_e , electrical coefficient จากสมการ

$$K_e = 0.145(K_f^2)(f^2)(B_m^2)(10^{-4}) \quad (3.22)$$

โดยที่ K_f = Waveform Coefficient (4 = Square Wave, 4.44 = Sine Wave)

B_m = ค่าความหนาแน่นเส้นแรงแม่เหล็กสูงสุด (Tesla, T)

f = ความถี่ (Hz)

ขั้นตอนที่ 3 คำนวณหาค่า K_g , Core Geometry Coefficient จากค่า P_t และ K_e ที่คำนวณได้จากขั้นตอนที่

ผ่านมา

$$K_g = \frac{P_t}{2K_e \alpha} \text{ cm}^5 \quad (3.23)$$

โดยที่ α = % Regulation

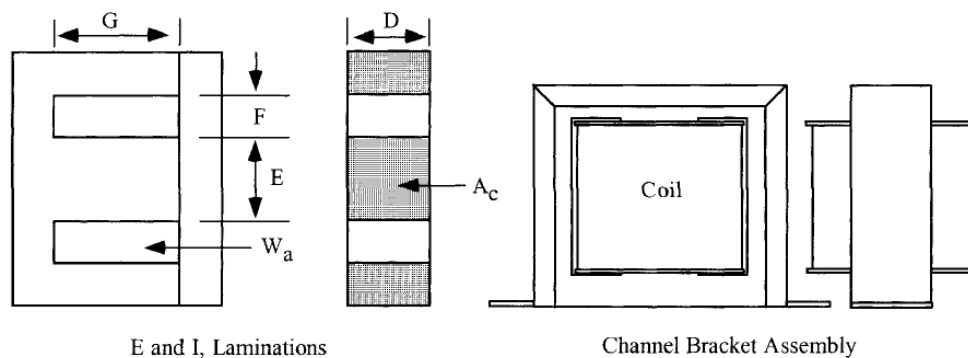
ขั้นตอนที่ 4 เลือกขนาดแกนเหล็กจากค่า K_g

ตาราง 3.6 ตัวอย่างข้อมูลสำหรับการออกแบบ

EI, Laminations, (Tempel) 14 mil										
Part No.	W_{icu} grams	W_{ife} grams	MLT cm	MPL cm	W_a	A_c cm ²	W_a cm ²	A_p cm ⁴	K_g cm ⁵	A_t cm ²
					A_c					
EI-375	36.1	47.2	6.7	7.3	1.754	0.862	1.512	1.303	0.067	46.2
EI-021	47.6	94.3	8.2	8.3	1.075	1.523	1.638	2.510	0.188	62.1
EI-625	63.5	170.0	9.5	9.5	0.418	2.394	1.890	4.525	0.459	83.2
EI-750	108.8	296.0	11.2	11.4	0.790	3.448	2.723	9.384	1.153	120.0
EI-875	171.0	457.0	13.0	13.3	0.789	4.693	3.705	17.384	2.513	163.0
EI-100	254.0	676.0	14.8	15.2	0.790	6.129	4.839	29.656	4.927	212.9
EI-112	360.0	976.0	16.5	17.2	0.789	7.757	6.124	47.504	8.920	269.4
EI-125	492.0	1343.0	18.3	19.1	0.789	9.577	7.560	72.404	15.162	333.0
EI-138	653.0	1786.0	20.1	21.0	0.789	11.588	9.148	106.006	24.492	403.0
EI-150	853.0	2334.0	22.0	22.9	0.789	13.790	10.887	150.136	37.579	479.0
EI-175	1348.0	3711.0	25.6	26.7	0.789	18.770	14.818	278.145	81.656	652.0
EI-225	2844.0	7976.0	32.7	34.3	0.789	31.028	24.496	760.064	288.936	1078.0

ตาราง 3.7 Dimensional Data

EI, Laminations, (Tempel) 14 mil									
Part No.	D cm	E cm	F cm	G cm	Part No.	D cm	E cm	F cm	G cm
EI-375	0.953	0.953	0.794	1.905	EI-112	2.857	2.857	1.429	4.286
EI-021	1.270	1.270	0.794	2.064	EI-125	3.175	3.175	1.588	4.763
EI-625	1.588	1.588	0.794	2.381	EI-138	3.493	3.493	1.746	5.239
EI-750	1.905	1.905	0.953	2.857	EI-150	3.810	3.810	1.905	5.715
EI-875	2.223	2.223	1.111	3.333	EI-175	4.445	4.445	2.223	6.668
EI-100	2.540	2.540	1.270	3.810	EI-225	5.715	5.715	2.858	8.573

ภาพที่ 3.15 EI Lamination Outline.

ขั้นตอนที่ 5 คำนวณจำนวนรอบทางฝั่ง Primary, N_p จากกฎของ Faraday

$$N_p = \frac{V_{in}(10^4)}{K_f B_{ac} f A_c} \quad \text{turns} \quad (3.23)$$

ขั้นตอนที่ 6 คำนวณหาความหนาแน่นของกระแส (Current Density), J จากสมการ

$$J = \frac{P_t(10^4)}{K_f K_u B_{ac} f A_p} \quad \text{A/cm}^2 \quad (3.24)$$

ขั้นตอนที่ 7 คำนวณหากระแสด้านอินพุท, I_{in} จากสมการ

$$I_{in} = \frac{P_o}{V_{in} \eta} \quad \text{A} \quad (3.25)$$

โดยที่ η = ประสิทธิภาพของหม้อแปลง

ขั้นตอนที่ 8 คำนวณหาค่า $A_{wp(B)}$ เพื่อใช้ในการเลือกขนาดลวดตัวนำทางฝั่ง Primary จากสมการ

$$A_{wp(B)} = \frac{I_{in}}{J} \text{cm}^2 \quad (3.26)$$

ขั้นตอนที่ 9 เลือกขนาดลวดตัวนำที่จะใช้พื้นที่ Primary จากค่า $A_{wp(B)}$ ที่คำนวณได้จากตารางสาย

ตาราง 3.8 ตัวอย่าง ข้อมูลตารางสาย AWG

Wire Table												
AWG	Bare Area		Resistance $\mu\Omega/cm$ 20°C	Heavy Synthetics								
				Area		Diameter		Turns-Per		Turns-Per		Weight gm/cm
	$cm^2(10^{-3})$	cir-mil	$cm^2(10^{-3})$	cir-mil	cm	Inch	cm	Inch	cm^2	Inch ²		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
10	52.6100	10384.00	32.7	55.9000	11046.00	0.2670	0.105	3.9	10	11	69	0.46800
11	41.6800	8226.00	41.4	44.5000	8798.00	0.2380	0.094	4.4	11	13	90	0.37500
12	33.0800	6529.00	52.1	35.6400	7022.00	0.2130	0.084	4.9	12	17	108	0.29770
13	26.2600	5184.00	65.6	28.3600	5610.00	0.1900	0.075	5.5	13	21	136	0.23670
14	20.8200	4109.00	82.8	22.9500	4556.00	0.1710	0.068	6.0	15	26	169	0.18790
15	16.5100	3260.00	104.3	18.3700	3624.00	0.1530	0.060	6.8	17	33	211	0.14920
16	13.0700	2581.00	131.8	14.7300	2905.00	0.1370	0.054	7.3	19	41	263	0.11840
17	10.3900	2052.00	165.8	11.6800	2323.00	0.1220	0.048	8.2	21	51	331	0.09430
18	8.2280	1624.00	209.5	9.3260	1857.00	0.1090	0.043	9.1	23	64	415	0.07474
19	6.5310	1289.00	263.9	7.5390	1490.00	0.0980	0.039	10.2	26	80	515	0.05940
20	5.1880	1024.00	332.3	6.0650	1197.00	0.0879	0.035	11.4	29	99	638	0.04726
21	4.1160	812.30	418.9	4.8370	954.80	0.0785	0.031	12.8	32	124	800	0.03757
22	3.2430	640.10	531.4	3.8570	761.70	0.0701	0.028	14.3	36	156	1003	0.02965
23	2.5880	510.80	666.0	3.1350	620.00	0.0632	0.025	15.8	40	191	1234	0.02372
24	2.0470	404.00	842.1	2.5140	497.30	0.0566	0.022	17.6	45	239	1539	0.01884
25	1.6230	320.40	1062.0	2.0020	396.00	0.0505	0.020	19.8	50	300	1933	0.01498
26	1.2800	252.80	1345.0	1.6030	316.80	0.0452	0.018	22.1	56	374	2414	0.01185
27	1.0210	201.60	1687.0	1.3130	259.20	0.0409	0.016	24.4	62	457	2947	0.00945
28	0.8046	158.80	2142.0	1.0515	207.30	0.0366	0.014	27.3	69	571	3680	0.00747
29	0.6470	127.70	2664.0	0.8548	169.00	0.0330	0.013	30.3	77	702	4527	0.00602
30	0.5067	100.00	3402.0	0.6785	134.50	0.0294	0.012	33.9	86	884	5703	0.00472
31	0.4013	79.21	4294.0	0.5596	110.20	0.0267	0.011	37.5	95	1072	6914	0.00372
32	0.3242	64.00	5315.0	0.4559	90.25	0.0241	0.010	41.5	105	1316	8488	0.00305
33	0.2554	50.41	6748.0	0.3662	72.25	0.0216	0.009	46.3	118	1638	10565	0.00241
34	0.2011	39.69	8572.0	0.2863	56.25	0.0191	0.008	52.5	133	2095	13512	0.00189
35	0.1589	31.36	10849.0	0.2268	44.89	0.0170	0.007	58.8	149	2645	17060	0.00150
36	0.1266	25.00	13608.0	0.1813	36.00	0.0152	0.006	62.5	167	3309	21343	0.00119
37	0.1026	20.25	16801.0	0.1538	30.25	0.0140	0.006	71.6	182	3901	25161	0.00098
38	0.0811	16.00	21266.0	0.1207	24.01	0.0124	0.005	80.4	204	4971	32062	0.00077
39	0.0621	12.25	27775.0	0.0932	18.49	0.0109	0.004	91.6	233	6437	41518	0.00059
40	0.0487	9.61	35400.0	0.0723	14.44	0.0096	0.004	103.6	263	8298	53522	0.00046
41	0.0397	7.84	43405.0	0.0584	11.56	0.0086	0.003	115.7	294	10273	66260	0.00038
42	0.0317	6.25	54429.0	0.0456	9.00	0.0076	0.003	131.2	333	13163	84901	0.00030
43	0.0245	4.84	70308.0	0.0368	7.29	0.0069	0.003	145.8	370	16291	105076	0.00023
44	0.0202	4.00	85072.0	0.0316	6.25	0.0064	0.003	157.4	400	18957	122272	0.00020

ขั้นตอนที่ 10 คำนวณหาความต้านทานขดลวด Primary, R_p จากสมการ

$$R_p = MLT(N_p)\left(\frac{\mu\Omega}{\text{cm}}\right)(10)^{-6} \quad \Omega \quad (3.27)$$

ขั้นตอนที่ 11 คำนวณหาค่ากำลังงานสูญเสียในขดลวด Primary จากสมการ

$$P_p = I_p^2 R_p \quad W \quad (3.28)$$

ขั้นตอนที่ 12 คำนวณจำนวนรอบทางฝั่ง Secondary, N_s จากสมการ

$$N_s = \frac{N_p V_s}{V_{in}} \left(1 + \frac{\alpha}{100}\right) \quad \text{turns} \quad (3.29)$$

ขั้นตอนที่ 13 คำนวณหาค่า $A_{ws(B)}$ เพื่อใช้ในการเลือกขนาดลวดตัวนำทางฝั่ง Secondary จากสมการ

$$A_{ws(B)} = \frac{I_o}{J} \text{cm}^2 \quad (3.30)$$

ขั้นตอนที่ 14 เลือกขนาดลวดตัวนำที่จะใช้พันขด Secondary จากค่า $A_{ws(B)}$ ที่คำนวณได้จากตารางสาย

ขั้นตอนที่ 15 คำนวณหาความต้านทานขดลวด Secondary, R_s จากสมการ

$$R_s = MLT(N_s)\left(\frac{\mu\Omega}{\text{cm}}\right)(10)^{-6} \quad \Omega \quad (3.31)$$

ขั้นตอนที่ 16 คำนวณหาค่ากำลังงานสูญเสียในขดลวด Secondary จากสมการ

$$P_s = I_o^2 R_s \quad W \quad (3.32)$$

ขั้นตอนที่ 17 คำนวณค่ากำลังงานสูญเสียทั้งหมดที่เกิดจากลวดตัวนำ, P_{cu}

$$P_{cu} = P_p + P_s \quad W \quad (3.33)$$

ขั้นตอนที่ 18 คำนวณหาค่า %Regulation, α

$$\alpha = \frac{P_{cu}}{P_o} (100) \quad \% \quad (3.34)$$

ขั้นตอนที่ 19 คำนวณหาค่าวัตต์ต่อกิโลกรัม, W/K จากสมการ

$$W/K = kf^m B_{ac}^n \quad (3.35)$$

โดยที่

ค่าคงที่ K, m, n = จะมีค่าขึ้นอยู่กับวัสดุที่ของแกนเหล็กใช้ดังตาราง

ตารางที่ 3.9 ตารางค่าตัวแปรสำหรับการคำนวณ การสูญเสียในแกน

Core Loss Equation Factors					
Iron Alloy					
Material	Thickness mil's	Frequency Range	Coefficient k	Coefficient (m)	Coefficient (n)
50/50 Ni-Fe	1.00		0.0028100	1.210	1.380
	2.00		0.0005590	1.410	1.270
	4.00		0.0006180	1.480	1.440
Supremendur	2.00	400 Hz	0.0236000	1.050	1.300
	4.00		0.0056400	1.270	1.360
Permalloy 80	1.00		0.0000774	1.500	1.800
	2.00		0.0001650	1.410	1.770
	4.00		0.0002410	1.540	1.990
Supermalloy	1.00		0.0002460	1.350	1.910
	2.00		0.0001790	1.480	2.150
	4.00		0.0000936	1.660	2.060
Silicon	1.00		0.0593000	0.993	1.740
	2.00		0.0059700	1.260	1.730
	4.00		0.0035700	1.320	1.710
	12.00		0.0014900	1.550	1.870
	14.00		0.0005570	1.680	1.860
	24 M27 non-or		50-60 Hz	0.0386000	1.000

ขั้นตอนที่ 20 คำนวณหาค่ากำลังงานสูญเสียในแกนเหล็ก, P_{fe} จากสมการ

$$P_{fe} = \left(\frac{W}{K}\right) (W_{tfe})(10^{-3}) \quad W \quad (3.36)$$

โดยที่ ค่า W_{tfe} = Iron Weight, [Kg] โดยสามารถดูได้จากตารางข้อมูลของแกนเหล็ก

ตารางที่ 3.10 ตารางข้อมูลการออกแบบของแกน EI

EI, Laminations, (Tempel) 14 mil										
Part No.	W_{tCu} grams	W_{tFe} grams	MLT cm	MPL cm	W_a	A_c cm ²	W_a cm ²	A_p cm ⁴	K_g cm ⁵	A_t cm ²
					A_c					
EI-375	36.1	47.2	6.7	7.3	1.754	0.862	1.512	1.303	0.067	46.2
EI-021	47.6	94.3	8.2	8.3	1.075	1.523	1.638	2.510	0.188	62.1
EI-625	63.5	170.0	9.5	9.5	0.418	2.394	1.890	4.525	0.459	83.2
EI-750	108.8	296.0	11.2	11.4	0.790	3.448	2.723	9.384	1.153	120.0
EI-875	171.0	457.0	13.0	13.3	0.789	4.693	3.705	17.384	2.513	163.0
EI-100	254.0	676.0	14.8	15.2	0.790	6.129	4.839	29.656	4.927	212.9
EI-112	360.0	976.0	16.5	17.2	0.789	7.757	6.124	47.504	8.920	269.4
EI-125	492.0	1343.0	18.3	19.1	0.789	9.577	7.560	72.404	15.162	333.0
EI-138	653.0	1786.0	20.1	21.0	0.789	11.588	9.148	106.006	24.492	403.0
EI-150	853.0	2334.0	22.0	22.9	0.789	13.790	10.887	150.136	37.579	479.0
EI-175	1348.0	3711.0	25.6	26.7	0.789	18.770	14.818	278.145	81.656	652.0
EI-225	2844.0	7976.0	32.7	34.3	0.789	31.028	24.496	760.064	288.936	1078.0

ขั้นตอนที่ 21 คำนวณค่ากำลังงานสูญเสียทั้งหมด P_{Σ}

$$P_{\Sigma} = P_{Cu} + P_{fe}, \quad W \quad (3.36)$$

ขั้นตอนที่ 22 คำนวณหาค่า K_u , Window Utilization Constant จากสมการ

$$K_u = K_{up} + K_{us} \quad (3.37)$$

$$K_{up} = \frac{N_p A_{wp(B)}}{W_a} \quad (3.38)$$

$$K_{us} = \frac{N_s A_{ws(B)}}{W_a} \quad (3.39)$$

โดยที่

N_p = จำนวนรอบของขดลวดฝั่ง Primary

N_s = จำนวนรอบของขดลวดฝั่ง Secondary

$W_{wp(B)}$ = ขนาดพื้นที่หน้าตัดของขดลวดฝั่ง Primary

$W_{ws(B)}$ = ขนาดพื้นที่หน้าตัดของขดลวดฝั่ง Secondary

W_a = Window area

3.6 การออกแบบหม้อแปลงไฟฟ้า 3 เฟส ด้วยวิธีการใช้ Core Geometry, K_g

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหา Apparent Power, P_t จากสมการ

$$P_t = P_o \left(\frac{1}{\eta} + 1 \right) \quad W$$

ขั้นตอนที่ 2 คำนวณหาค่า K_e , Electrical Coefficient จากสมการ

$$K_e = 2.86(f^2)(B_m^2)(10^{-4}) \quad (3.40)$$

โดยที่ B_m = ค่าความหนาแน่นเส้นแรงแม่เหล็กสูงสุด (Tesla, T)

f = ความถี่ (Hz)

ขั้นตอนที่ 3 คำนวณหาค่า K_g , Core Geometry Coefficient จากค่า P_t และ K_e ที่คำนวณได้จากขั้นตอนที่

ผ่านมา

$$K_g = \frac{P_t}{2K_e\alpha} \text{ cm}^5$$

โดยที่ α = % Regulation

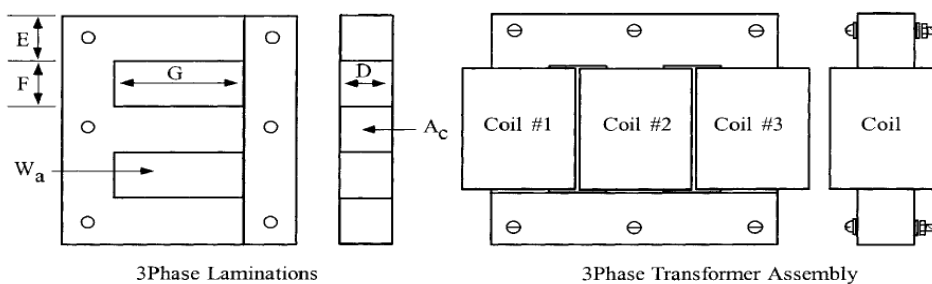
ขั้นตอนที่ 4 เลือกขนาดแกนเหล็กจากค่า K_g

ตาราง 3.11 ตัวอย่างข้อมูลของแกน 3 เฟส

3Phase, Standard Laminations, Thomas & Skinner 14 mil									
Part No.	W_{tcu} grams	W_{tfe} grams	MLT cm	W_a	A_c cm ²	W_a cm ²	A_p cm ⁴	K_g cm ⁵	A_t cm ²
				$2A_c$					
0.250EI	57	54	4.3	3.251	0.383	2.49	1.43	0.051	53
0.375EI	134	154	6.2	2.339	0.862	4.03	5.21	0.289	102
0.500EI	242	324	8.2	1.810	1.532	5.54	12.74	0.955	159
0.562EI	403	421	8.8	2.213	1.936	8.57	24.88	2.187	207
0.625EI	600	706	10.1	2.334	2.394	11.18	40.13	3.816	275
0.875EI	1255	1743	13.9	1.809	4.693	16.98	119.53	16.187	487
1.000EI	2594	2751	16.7	2.368	6.129	29.03	266.91	39.067	730
1.200EI	2178	3546	17.6	1.316	8.826	23.23	307.48	61.727	725
1.500EI	4266	6957	22.0	1.316	13.790	36.29	750.68	187.898	1132
1.800EI	7326	12017	26.3	1.316	19.858	52.26	1556.61	470.453	1630
2.400EI	17230	28634	34.8	1.316	35.303	92.90	4919.66	1997.995	2899
3.600EI	58144	96805	52.2	1.316	79.432	209.03	24905.75	15174.600	6522

ตาราง 3.12 Dimensional Data

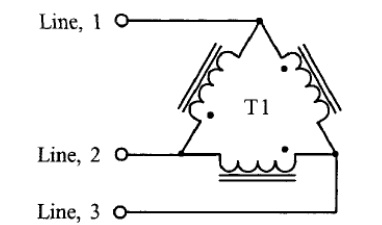
3Phase, Standard Laminations, Thomas & Skinner 14 mil									
Part No.	D cm	E cm	F cm	G cm	Part No.	D cm	E cm	F cm	G cm
0.250EI	0.635	0.635	0.871	2.858	1.000EI	2.540	2.540	3.810	7.620
0.375EI	0.953	0.953	1.270	3.175	1.200EI	3.048	3.048	3.048	7.620
0.500EI	1.270	1.270	1.588	3.493	1.500EI	3.810	3.810	3.810	9.525
0.562EI	1.427	1.427	1.588	5.398	1.800EI	4.572	4.572	4.572	11.430
0.625EI	1.588	1.588	1.984	5.634	2.400EI	6.096	6.096	6.096	15.240
0.875EI	2.223	2.223	2.779	6.111	3.600EI	9.144	9.144	9.144	22.860

ภาพที่ 3.16 EI Lamination Outline.

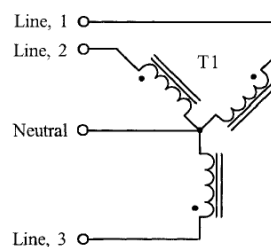
ขั้นตอนที่ 5 คำนวณหาแรงดันที่เฟสของขดลวดปฐมภูมิ

แบบ Delta $V_{\text{phase,p}} = V_{\text{in}} \quad V$ (3.41)

ภาพที่ 3.17 การต่อขดลวดแบบ Delta

แบบ Star $V_{\text{phase,p}} = \frac{V_{\text{in}}}{\sqrt{3}} \quad V$ (3.42)

ภาพที่ 3.18 การต่อขดลวดแบบ Star หรือ Y

ขั้นตอนที่ 6 คำนวณหาแรงดันที่เฟสของขดลวดทุติยภูมิ

แบบ Delta $V_{\text{phase,s}} = V_{\text{out}} \quad V$ (3.43)

แบบ Star $V_{\text{phase,s}} = \frac{V_{\text{in}}}{\sqrt{3}} \quad V$ (3.44)

ขั้นตอนที่ 7 จำนวนจํานวนรอบทางฝั่ง Primary, N_p จากกฎของ Faraday

$$N_p = \frac{V_{\text{phase,p}}(10^4)}{4.44B_{\text{ac}}fA_c} \text{ turns} \quad (3.45)$$

ขั้นตอนที่ 8 จำนวนกระแสในlineทางฝั่ง Primary, $I_{L-L,p}$ จากสมการ

$$I_{L-L,p} = \frac{P_{\text{out}}}{\sqrt{3}(V_{\text{in}})(\eta)} \text{ A} \quad (3.46)$$

โดยที่ η = ประสิทธิภาพของหม้อแปลง

ขั้นตอนที่ 9 จำนวนกระแสในphaseทางฝั่ง primary, $I_{\text{phase,p}}$ จากสมการ

$$\text{แบบ Star} \quad I_{\text{phase,p}} = I_{L-L,p} \text{ A} \quad (3.47)$$

$$\text{แบบ Delta} \quad I_{\text{phase,p}} = \frac{I_{L-L,p}}{\sqrt{3}} \text{ A} \quad (3.48)$$

ขั้นตอนที่ 10 จำนวนหาค่า $A_{\text{wp(B)}}$ เพื่อใช้ในการเลือกขนาดลวดตัวนำทางฝั่ง Primary ในหม้อแปลง

จะต่างจาก 3 เฟส คือค่า $W_a/4$ และ $K_{\text{up}}=0.2$ จากสมการ

$$A_{\text{wp(B)}} = \left(\frac{K_{\text{u}}W_a}{4N_p} \right) \text{ cm}^2 \quad (3.49)$$

ขั้นตอนที่ 11 เลือกขนาดลวดตัวนำที่จะใช้พันขด Primary จากค่า $A_{\text{ws(B)}}$ ที่คำนวณได้จากตารางสาย

ขั้นตอนที่ 12 จำนวนหาความต้านทานขดลวด Primary, R_p จากสมการ

$$R_p = \text{MLT}(N_p) \left(\frac{\mu\Omega}{\text{cm}} \right) (10)^{-6} \Omega$$

ขั้นตอนที่ 13 จำนวนหาค่าพลังงานสูญเสียในขดลวด Primary จากสมการ

$$P_p = I_{\text{phase,p}}^2 R_p \text{ W} \quad (3.50)$$

ขั้นตอนที่ 14 จำนวนจํานวนรอบทางฝั่ง Secondary, N_s จากสมการ

$$N_s = \frac{N_p V_{\text{phase,s}}}{V_{\text{phase,p}}} \left(1 + \frac{\alpha}{100} \right) \text{ turns} \quad (3.51)$$

ขั้นตอนที่ 15 คำนวณหาค่า $A_{ws(B)}$ เพื่อใช้ในการเลือกขนาดลวดตัวนำทางฝั่ง Secondary จากสมการ

$$A_{ws(B)} = \left(\frac{K_u W_a}{4N_s} \right) \text{cm}^2 \quad (3.52)$$

ขั้นตอนที่ 16 เลือกขนาดลวดตัวนำที่จะใช้พันขด Secondary จากค่า $A_{ws(B)}$ ที่คำนวณได้จากตารางสาย

ขั้นตอนที่ 17 คำนวณหาความต้านทานขดลวด Secondary, R_s จากสมการ

$$R_s = MLT(N_s) \left(\frac{\mu\Omega}{\text{cm}} \right) (10)^{-6} \quad \Omega$$

ขั้นตอนที่ 18 คำนวณกระแสใน line ทางฝั่ง Secondary, $I_{L-L,p}$ จากสมการ

$$I_{L-L,s} = \frac{P_{out}}{\sqrt{3}(V_{out})} \quad A \quad (3.53)$$

โดยที่ η = ประสิทธิภาพของหม้อแปลง

ขั้นตอนที่ 19 คำนวณกระแสใน phase ทางฝั่ง Primary, $I_{phase,p}$ จากสมการ

$$\text{แบบ Star} \quad I_{phase,s} = I_{L-L,s} \quad A \quad (3.54)$$

$$\text{แบบ Delta} \quad I_{phase,s} = \frac{I_{L-L,s}}{\sqrt{3}} \quad A \quad (3.55)$$

ขั้นตอนที่ 20 คำนวณหาค่ากำลังงานสูญเสียในขดลวด Secondary จากสมการ

$$P_s = I_{phase,s}^2 R_s \quad W \quad (3.56)$$

ขั้นตอนที่ 21 คำนวณค่ากำลังงานสูญเสียทั้งหมดที่เกิดจากลวดตัวนำ P_{cu}

$$P_{cu} = P_p + P_s \quad W$$

ขั้นตอนที่ 22 คำนวณหาค่า %Regulation, α

$$\alpha = \frac{P_{cu}}{P_o} (100) \quad \%$$

ขั้นตอนที่ 23 คำนวณหาค่าวัตต์ต่อกิโลกรัม W/K จากสมการ

$$W/K = kf^m B_{ac}^n$$

โดยที่

ค่าคงที่ K, m, n = จะมีค่าขึ้นอยู่กับวัสดุที่ของแกนเหล็กใช้จากตาราง 3.8

ขั้นตอนที่ 24 คำนวณหาค่ากำลังงานสูญเสียในแกนเหล็ก P_{fe} จากสมการ

$$P_{fe} = \left(\frac{W}{K}\right) (W_{tfe})(10^{-3}) \quad W$$

โดยที่ ค่า W_{tfe} = Iron Weight, [Kg] โดยสามารถดูได้จากตัวอย่างได้จากตาราง 3.10

ขั้นตอนที่ 25 คำนวณค่ากำลังงานสูญเสียทั้งหมด P_{Σ}

$$P_{\Sigma} = P_{cu} + P_{fe} \quad W$$

ขั้นตอนที่ 26 คำนวณหาค่า K_u , Window Utilization Constant จากสมการ

$$K_u = K_{up} + K_{us}$$

$$K_u = \frac{4N_p A_{wp}(B)}{W_a} + \frac{4N_s A_{ws}(B)}{W_a}$$

3.7 ตัวอย่างการออกแบบหม้อแปลงไฟฟ้า ด้วยวิธีการใช้ Core Geometry, K_g

Input voltage, V_{in}	=	220 volts
Output voltage, V_o	=	220 volts
Output power, P_o	=	500 watts
Frequency, f	=	50 Hz
Efficiency, η	=	95%
Regulation, α	=	5%
Operating flux density, B_{ac}	=	1.5 tesla
Core Material	=	Silicon M6X
Window utilization, K_u	=	0.4

ขั้นตอนที่ 1 คำนวณหา Apparent Power, P_t จากสมการ

$$P_t = P_o \left(\frac{1}{\eta} + 1 \right)$$

$$= 500 \left(\frac{1}{0.95} + 1 \right)$$

$$P_t = 1026.32 \text{ W}$$

ขั้นตอนที่ 2 คำนวณหาค่า K_e , Electrical Coefficient จากสมการ

$$K_e = 0.145(K_f^2)(f^2)(B_m^2)(10^{-4})$$

$$= 0.145(4.44)^2(50)^2(1.5)^2(10^{-4})$$

$$K_e = 1.61$$

ขั้นตอนที่ 3 คำนวณหาค่า K_g , Core Geometry Coefficient จากค่า P_t และ K_c ที่คำนวณได้จากขั้นตอนที่ผ่านมา

$$K_g = \frac{P_t}{2K_c\alpha}$$

$$= \frac{1026.32}{2(1.61)(5)}$$

$$K_g = 63.83 \text{ cm}^5$$

ขั้นตอนที่ 4 เลือกขนาดแกนเหล็กจากค่า K_g

เลือกใช้แกนเบอร์	EI-132.2/60
Iron Weight, W_{fe}	8.620 kilograms
Copper Weight, W_{cu}	2.819 kilograms
Mean Length Turn, MLT	28.85 cm
Iron Area, A_c	26.64 cm ²
Window Area, W_a	14.79 cm ²
Area Product, A_p	393.88cm ⁴
Core Geometry, K_g	145.46 cm ⁵

ขั้นตอนที่ 5 คำนวณจำนวนรอบทางฝั่ง Primary, N_p จากกฎของ Faraday

$$N_p = \frac{V_{in}(10^4)}{K_f B_{ac} f A_c}$$

$$N_p = \frac{220 (10^4)}{(4.44)(1.5)(50)(26.64)}$$

$$N_p = 247.99 \approx 248 \text{ turns}$$

ขั้นตอนที่ 6 คำนวณหาความหนาแน่นของกระแส (Current Density), J จากสมการ

$$J = \frac{P_t(10^4)}{K_f K_u B_{ac} f A_p}$$

$$= \frac{1026.32(10^4)}{(4.44)(0.4)(1.5)(50)(393.88)}$$

$$J = 195.62 \quad \text{A/cm}^2$$

ขั้นตอนที่ 7 คำนวณหากระแสด้านอินพุท, I_{in} จากสมการ

$$I_{in} = \frac{P_o}{V_{in} \eta}$$

$$I_{in} = \frac{500}{(220)(0.95)}$$

$$I_{in} = 2.39 \text{ A}$$

โดยที่ η = ประสิทธิภาพของหม้อแปลง

ขั้นตอนที่ 8 คำนวณหาค่า $A_{wp(B)}$ เพื่อใช้ในการเลือกขนาดลวดตัวนำทางฝั่ง Primary จากสมการ

$$A_{wp(B)} = \frac{I_{in}}{J}$$

$$A_{wp(B)} = \frac{2.39}{195.62}$$

$$A_{wp(B)} = 12.21(10^{-3}) \text{ cm}^2$$

ขั้นตอนที่ 9 เลือกขนาดลวดตัวนำที่จะใช้พันขด Primary จากค่า $A_{wp(B)}$ ที่คำนวณได้จากตารางสาย

เลือกใช้เบอร์	AWG#16
$A_{wB} =$	13.07, [10^{-3} cm^2]
$A_w =$	14.73, [10^{-3} cm^2]
$\frac{\mu\Omega}{\text{cm}} =$	131.81 $\mu\Omega/\text{cm}$

ขั้นตอนที่ 10 กำหนดหาความต้านทานขดลวด Primary, R_p จากสมการ

$$R_p = \text{MLT}(N_p) \left(\frac{\mu\Omega}{\text{cm}} \right) (10)^{-6}$$

$$R_p = 28.85(248)(131.81)(10)^{-6}$$

$$R_p = 0.943 \ \Omega$$

ขั้นตอนที่ 11 กำหนดหาค่ากำลังงานสูญเสียในขดลวด Primary จากสมการ

$$P_p = I_p^2 R_p$$

$$P_p = (2.39)^2 (0.943)$$

$$P_p = 5.40 \ \text{W}$$

ขั้นตอนที่ 12 กำหนดจำนวนรอบทางฝั่ง Secondary, N_s จากสมการ

$$N_s = \frac{N_p V_s}{V_{in}} \left(1 + \frac{\alpha}{100} \right)$$

$$N_s = \frac{(248)(220)}{(220)} \left(1 + \frac{5}{100} \right)$$

$$N_s = 261 \ \text{turns}$$

ขั้นตอนที่ 13 คำนวณหาค่า $A_{ws(B)}$ เพื่อใช้ในการเลือกขนาดลวดตัวนำทางฝั่ง Secondary จากสมการ

$$I_o = \frac{P_o}{V_o}$$

$$I_o = \frac{500}{220}$$

$$I_o = 2.27 \text{ A}$$

$$A_{ws(B)} = \frac{I_o}{J}$$

$$A_{ws(B)} = \frac{2.27}{195.62}$$

$$A_{ws(B)} = 11.62 \times (10)^{-3} \text{ cm}^2$$

ขั้นตอนที่ 14 เลือกขนาดลวดตัวนำจะใช้พื้นที่ Secondary จากค่า $A_{ws(B)}$ ที่คำนวณได้จากตารางสาย

เลือกใช้เบอร์	AWG#17
$A_{wB} =$	10.39, $[10^{-3} \text{ cm}^2]$
$A_w =$	11.68, $[10^{-3} \text{ cm}^2]$
$\frac{\mu\Omega}{\text{cm}} =$	165.80 $\mu\Omega/\text{cm}$

ขั้นตอนที่ 15 คำนวณหาความต้านทานขดลวด Secondary, R_s จากสมการ

$$R_s = MLT(N_s) \left(\frac{\mu\Omega}{\text{cm}} \right) (10)^{-6}$$

$$R_s = 28.85(261)(165.80)(10)^{-6}$$

$$R_s = 1.249 \text{ } \Omega$$

ขั้นตอนที่ 16 คำนวณหาค่ากำลังงานสูญเสียในขดลวด Secondary จากสมการ

$$P_s = I_o^2 R_s$$

$$P_s = (2.27)^2 (1.249)$$

$$P_s = 6.45 \text{ W}$$

ขั้นตอนที่ 17 คำนวณหาค่ากำลังงานสูญเสียทั้งหมดที่เกิดจากลวดตัวนำ, P_{cu}

$$P_{cu} = P_p + P_s$$

$$P_{cu} = 5.40 + 6.45$$

$$P_{cu} = 11.85 \text{ W}$$

ขั้นตอนที่ 18 คำนวณหาค่า %Regulation, α

$$\alpha = \frac{P_{cu}}{P_o} (100)$$

$$\alpha = \frac{11.85}{500} (100)$$

$$\alpha = 2.37 \%$$

ขั้นตอนที่ 19 คำนวณหาค่าวัตต์ต่อกิโลกรัม, W/K จากสมการ

$$W/K = kf^m B_{ac}^n$$

$$W/K = (0.386)(50)^1 (1.6)^{2.092}$$

$$W/K = 4.508 \text{ Watts/kg}$$

โดยที่

ค่าคงที่ $K, m, n =$ จะมีค่าขึ้นอยู่กับวัสดุที่ของแกนเหล็กใช้ดังตาราง

ตารางที่ 3.12 ค่าตัวแปรสำหรับการคำนวณกำลังงานสูญเสียในแกน

Core Loss Equation Factors					
Iron Alloy					
Material	Thickness mil's	Frequency Range	Coefficient k	Coefficient (m)	Coefficient (n)
50/50 Ni-Fe	1.00		0.0028100	1.210	1.380
	2.00		0.0005590	1.410	1.270
	4.00		0.0006180	1.480	1.440
Supermendur	2.00	400 Hz	0.0236000	1.050	1.300
	4.00		0.0056400	1.270	1.360
Permalloy 80	1.00		0.0000774	1.500	1.800
	2.00		0.0001650	1.410	1.770
	4.00		0.0002410	1.540	1.990
Supermalloy	1.00		0.0002460	1.350	1.910
	2.00		0.0001790	1.480	2.150
	4.00		0.0000936	1.660	2.060
Silicon	1.00		0.0593000	0.993	1.740
	2.00		0.0059700	1.260	1.730
	4.00		0.0035700	1.320	1.710
	12.00		0.0014900	1.550	1.870
	14.00		0.0005570	1.680	1.860
	24 M27 non-or		50-60 Hz	0.0386000	1.000

ขั้นตอนที่ 20 คำนวณหาค่ากำลังงานสูญเสียในแกนเหล็ก P_{fe} จากสมการ

$$P_{fe} = \left(\frac{W}{K}\right) (W_{tfe})(10^{-3}) \quad W$$

โดยที่ ค่า W_{tfe} = Iron Weight, [Kg] โดยสามารถดูได้จากตารางข้อมูลของแกนเหล็ก

$$P_{fe} = (4.508)(8620)(10^{-3}) \quad W$$

$$P_{fe} = 38.85 \quad W$$

ขั้นตอนที่ 21 คำนวณค่ากำลังงานสูญเสียทั้งหมด P_{Σ}

$$P_{\Sigma} = P_{cu} + P_{fe}$$

$$P_{\Sigma} = 11.85 + 38.85$$

$$P_{\Sigma} = 50.7 \text{ W}$$

ขั้นตอนที่ 22 คำนวณหาค่า K_u , Window Utilization Constant จากสมการ

$$K_u = K_{up} + K_{us}$$

$$K_{up} = \frac{N_p A_{wp(B)}}{W_a}$$

$$K_{up} = \frac{(248)(13.07(10^{-3}))}{(14.79)}$$

$$K_{up} = 0.219$$

$$K_{us} = \frac{N_s A_{ws(B)}}{W_a}$$

$$K_{us} = \frac{(261)(10.39(10^{-3}))}{(14.79)}$$

$$K_{us} = 0.183$$

$$K_u = 0.219 + 0.183$$

$$K_u = 0.403$$

3.8 ตัวอย่างการออกแบบหม้อแปลงไฟฟ้า 3 เฟส ด้วยวิธีการใช้ Core Geometry, K_g

ข้อมูลหม้อแปลงที่ต้องการออกแบบ

แรงดันอินพุต V_{in}	400 V _{L-L}
แรงดันเอาต์พุต V_{out}	190.52V _{L-L} , 110 V _{L-N}
กำลังงานเอาต์พุต	1000 VA
การต่อขดลวด อินพุต/เอาต์พุต	Delta/Star
ประสิทธิภาพ η	95%
Regulation, α	5%
Flux Density, B_{ac}	1.4 Tesla
Magnetic Material	Silicon M6X
Window Utilization $K_u = (K_{up} + K_{us})$	0.4

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหา Apparent Power, P_t จากสมการ

$$P_t = P_o \left(\frac{1}{\eta} + 1 \right)$$

$$P_t = 1000 \left(\frac{1}{0.95} + 1 \right)$$

$$P_t = 2052.63 \text{ W}$$

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดหาค่า K_e , Electrical Coefficient จากสมการ

$$K_e = 2.86(f^2)(B_m^2)(10^{-4}) \quad (3.40)$$

$$K_e = 2.86(50^2)(1.4^2)(10^{-4})$$

$$K_e = 1.4014$$

ขั้นตอนที่ 3 คำนวณหาค่า K_g , Core g Geometry Coefficient จากค่า P_t และ K_c ที่คำนวณได้จากขั้นตอนที่ผ่านมา

$$K_g = \frac{P_t}{2K_c\alpha}$$

$$K_g = \frac{2052.63}{2 \times 1.4014 \times 5}$$

$$K_g = 146.47 \text{ cm}^5$$

ขั้นตอนที่ 4 เลือกขนาดแกนเหล็กจากค่า K_g

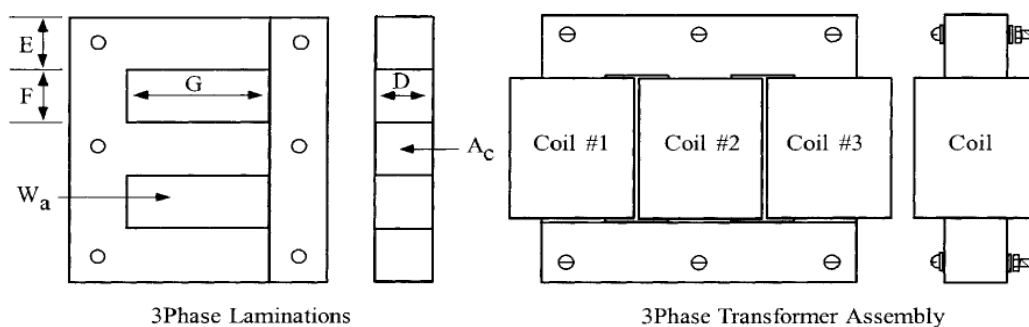
ตารางที่ 3.10 ตัวอย่างข้อมูลของแกน 3 เฟส

3Phase, Standard Laminations, Thomas & Skinner 14 mil									
Part No.	W_{icu} grams	W_{tfe} grams	MLT cm	W_a	A_c cm ²	W_a cm ²	A_p cm ⁴	K_g cm ⁵	A_t cm ²
				$2A_c$					
0.250EI	57	54	4.3	3.251	0.383	2.49	1.43	0.051	53
0.375EI	134	154	6.2	2.339	0.862	4.03	5.21	0.289	102
0.500EI	242	324	8.2	1.810	1.532	5.54	12.74	0.955	159
0.562EI	403	421	8.8	2.213	1.936	8.57	24.88	2.187	207
0.625EI	600	706	10.1	2.334	2.394	11.18	40.13	3.816	275
0.875EI	1255	1743	13.9	1.809	4.693	16.98	119.53	16.187	487
1.000EI	2594	2751	16.7	2.368	6.129	29.03	266.91	39.067	730
1.200EI	2178	3546	17.6	1.316	8.826	23.23	307.48	61.727	725
1.500EI	4266	6957	22.0	1.316	13.790	36.29	750.68	187.898	1132
1.800EI	7326	12017	26.3	1.316	19.858	52.26	1556.61	470.453	1630
2.400EI	17230	28634	34.8	1.316	35.303	92.90	4919.66	1997.995	2899
3.600EI	58144	96805	52.2	1.316	79.432	209.03	24905.75	15174.600	6522

เลือกใช้แกนเบอร์	1.500EI
Iron weight, W_{tfe}	6.957 kilograms
Mean length turn, MLT	22.0 cm
Iron area, A_c	13.79 cm ²
Window area, W_a	36.29 cm ²
Area product, A_p	750.68cm ⁴
Core geometry, K_g	187.898 cm ⁵
Surface area, A_t	1132 cm ²

ตารางที่ 3.11 Dimensional Data

3Phase, Standard Laminations, Thomas & Skinner 14 mil									
Part No.	D cm	E cm	F cm	G cm	Part No.	D cm	E cm	F cm	G cm
0.250EI	0.635	0.635	0.871	2.858	1.000EI	2.540	2.540	3.810	7.620
0.375EI	0.953	0.953	1.270	3.175	1.200EI	3.048	3.048	3.048	7.620
0.500EI	1.270	1.270	1.588	3.493	1.500EI	3.810	3.810	3.810	9.525
0.562EI	1.427	1.427	1.588	5.398	1.800EI	4.572	4.572	4.572	11.430
0.625EI	1.588	1.588	1.984	5.634	2.400EI	6.096	6.096	6.096	15.240
0.875EI	2.223	2.223	2.779	6.111	3.600EI	9.144	9.144	9.144	22.860

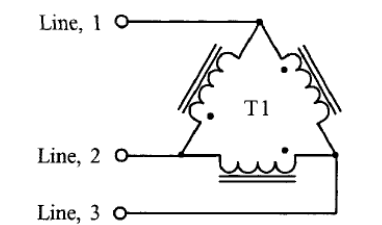

ภาพที่ 3.19 EI Lamination Outline.

ขั้นตอนที่ 5 กำหนดหาแรงดันที่เฟสของขดลวดปฐมภูมิ

$$V_{\text{phase,p}} = V_{\text{in}} \quad V \quad (3.41)$$

$$V_{\text{phase,p}} = 400 \text{ V}$$

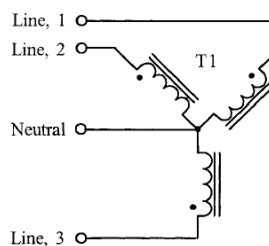

ภาพที่ 3.20 การต่อขดลวดแบบ Delta

ขั้นตอนที่ 6 คำนวณหาแรงดันที่เฟสของขดลวดทุติยภูมิ

$$V_{\text{phase,s}} = \frac{V_{\text{in}}}{\sqrt{3}} \quad \text{V} \quad (3.44)$$

$$V_{\text{phase,s}} = 110 \quad \text{V}$$

ภาพที่ 3.21 การต่อขดลวดแบบ Star หรือ Y

ขั้นตอนที่ 7 คำนวณจำนวนรอบทางฝั่ง Primary, N_p จากกฎของ Faraday

$$N_p = \frac{V_{\text{phase,p}}(10^4)}{4.44B_{\text{ac}}fA_c} \quad (3.45)$$

$$N_p = \frac{400(10^4)}{4.44(1.4)(50)(13.79)}$$

$$N_p = 933.29 \approx 934 \text{ turns}$$

ขั้นตอนที่ 8 คำนวณกระแสใน line ทางฝั่ง Primary, $I_{L-L,p}$ จากสมการ

$$I_{L-L,p} = \frac{P_{\text{out}}}{\sqrt{3}(V_{\text{in}})(\eta)} \quad (3.46)$$

$$I_{L-L,p} = \frac{1000}{\sqrt{3}(400)(0.95)}$$

$$I_{L-L,p} = 1.519 \text{ A}$$

โดยที่ η = ประสิทธิภาพของหม้อแปลง

ขั้นตอนที่ 9 คำนวณกระแสใน phase ทางฝั่ง Primary, $I_{\text{phase,p}}$ จากสมการ

$$I_{\text{phase,p}} = \frac{I_{L-L,p}}{\sqrt{3}} \quad (3.48)$$

$$I_{\text{phase,p}} = \frac{1.519}{\sqrt{3}}$$

$$I_{\text{phase,p}} = 0.877 \text{ A}$$

ขั้นตอนที่ 10 คำนวณหาค่า $A_{\text{wp(B)}}$ เพื่อใช้ในการเลือกขนาดลวดตัวนำทางฝั่ง Primary ในหม้อแปลง

จะต่างจาก 3 เฟส คือค่า $W_a/4$ และ $K_{\text{up}}=0.2$ จากสมการ

$$A_{\text{wp(B)}} = \left(\frac{K_u W_a}{4N_p} \right) \quad (3.49)$$

$$A_{\text{wp(B)}} = \left(\frac{0.2 \times 36.29}{4 \times 934} \right)$$

$$A_{\text{wp(B)}} = 0.00194 \text{ cm}^2$$

ขั้นตอนที่ 11 เลือกขนาดลวดตัวนำที่จะใช้พันขด Primary จากค่า $A_{\text{ws(B)}}$ ที่คำนวณได้จากตารางสาย

เลือกใช้เบอร์	AWG#24
$A_{\text{wb}} =$	0.002047, [cm ²]
$A_w =$	0.002514, [cm ²]
$\frac{\mu\Omega}{\text{cm}} =$	842.1 $\mu\Omega/\text{cm}$

ขั้นตอนที่ 12 คำนวณหาความต้านทานขดลวด Primary, R_p จากสมการ

$$R_p = MLT(N_p) \left(\frac{\mu\Omega}{\text{cm}} \right) (10)^{-6}$$

$$R_p = 22(934)(842.1)(10)^{-6}$$

$$R_p = 17.3034 \text{ } \Omega$$

ขั้นตอนที่ 13 คำนวณหาค่ากำลังงานสูญเสียในขดลวด Primary จากสมการ

$$P_p = I_{\text{phase,p}}^2 R_p \quad (3.50)$$

$$P_p = 0.877 \times 17.3034$$

$$P_p = 13.308 \text{ W}$$

ขั้นตอนที่ 14 คำนวณจำนวนรอบทางฝั่ง Secondary, N_s จากสมการ

$$N_s = \frac{N_p V_{\text{phase,s}}}{V_{\text{phase,p}}} \left(1 + \frac{\alpha}{100}\right) \quad (3.51)$$

$$N_s = \frac{934 \times 110}{400} \left(1 + \frac{5}{100}\right)$$

$$N_s = 269.69 \approx 270 \text{ turns}$$

ขั้นตอนที่ 15 คำนวณหาค่า $A_{\text{ws(B)}}$ เพื่อใช้ในการเลือกขนาดลวดตัวนำทางฝั่ง Secondary จากสมการ

$$A_{\text{ws(B)}} = \left(\frac{K_u W_a}{4 N_s}\right) \quad (3.52)$$

$$A_{\text{ws(B)}} = \left(\frac{0.2 \times 36.29}{4 \times 270}\right)$$

$$A_{\text{ws(B)}} = 0.00672 \text{ cm}^2$$

ขั้นตอนที่ 16 เลือกขนาดลวดตัวนำที่จะใช้พันขด Secondary จากค่า $A_{\text{ws(B)}}$ ที่คำนวณได้จากตาราง

สาย

เลือกไซเบอร์	AWG#18
$A_{\text{wB}} =$	0.008228, [cm ²]
$A_{\text{w}} =$	0.009326, [cm ²]
$\frac{\mu\Omega}{\text{cm}} =$	209.5 $\mu\Omega/\text{cm}$

ขั้นตอนที่ 17 คำนวณหาความต้านทานขดลวด Secondary, R_s จากสมการ

$$R_s = MLT(N_s)\left(\frac{\mu\Omega}{\text{cm}}\right)(10)^{-6}$$

$$R_p = 22(270)(209.5)(10)^{-6}$$

$$R_p = 1.2444 \Omega$$

ขั้นตอนที่ 18 คำนวณกระแสใน line ทางฝั่ง Secondary, $I_{L-L,p}$ จากสมการ

$$I_{L-L,s} = \frac{P_{\text{out}}}{\sqrt{3}(V_{\text{out}})} \quad (3.53)$$

$$I_{L-L,s} = \frac{1000}{\sqrt{3} \times 190.52}$$

$$I_{L-L,s} = 3.03 \text{ A}$$

ขั้นตอนที่ 19 คำนวณกระแสใน Phase ทางฝั่ง Primary, $I_{\text{phase,p}}$ จากสมการ

$$I_{\text{phase,s}} = I_{L-L,s} \text{ A} \quad (3.54)$$

$$I_{\text{phase,s}} = 3.03 \text{ A}$$

ขั้นตอนที่ 20 คำนวณหา กำลังงานสูญเสียในขดลวด Secondary จากสมการ

$$P_s = I_{\text{phase,s}}^2 R_s \quad (3.56)$$

$$P_s = 3.03 \times 1.2444$$

$$P_s = 11.425 \text{ W}$$

ขั้นตอนที่ 21 คำนวณค่ากำลังงานสูญเสียทั้งหมดที่เกิดจากโหลดตัวนำ P_{cu}

$$P_{cu} = P_p + P_s$$

$$P_{cu} = 13.308 + 11.425$$

$$P_{cu} = 24.733 \text{ W}$$

ขั้นตอนที่ 22 คำนวณหาค่า %Regulation, α

$$\alpha = \frac{P_{cu}}{P_o} (100)$$

$$\alpha = \frac{24.733}{1000} (100)$$

$$\alpha = 2.473 \%$$

ขั้นตอนที่ 23 คำนวณหาค่าวัตต์ต่อกิโลกรัม, W/K จากสมการ

$$W/K = kf^m B_{ac}^n$$

โดยที่

ค่าคงที่ K, m, n = จะมีค่าขึ้นอยู่กับวัสดุที่ของแกนเลือกใช้จากตาราง 3.8

$$W/K = kf^m B_{ac}^n$$

$$W/K = 0.000557 \times 50^{1.68} \times 1.4^{1.86}$$

$$W/K = 0.745$$

ขั้นตอนที่ 24 คำนวณหาค่ากำลังงานสูญเสียในแกนเหล็ก P_{fe} จากสมการ

$$P_{fe} = \left(\frac{W}{K}\right) (W_{tfe})(10^{-3})W$$

โดยที่ ค่า W_{tfe} = Iron Weight, [Kg] โดยสามารถดูได้จากตัวอย่างได้จากตาราง 3.10

$$P_{fe} = (0.745)(6957)(10^{-3})$$

$$P_{fe} = 5.18 \text{ W}$$

ขั้นตอนที่ 25 คำนวณค่ากำลังงานสูญเสียทั้งหมด P_{Σ}

$$P_{\Sigma} = P_{cu} + P_{fe}$$

$$P_{\Sigma} = 24.733 + 5.18$$

$$P_{\Sigma} = 29.913 \text{ W}$$

ขั้นตอนที่ 26 คำนวณหาค่า K_u , Window Utilization Constant จากสมการ

$$K_u = K_{up} + K_{us}$$

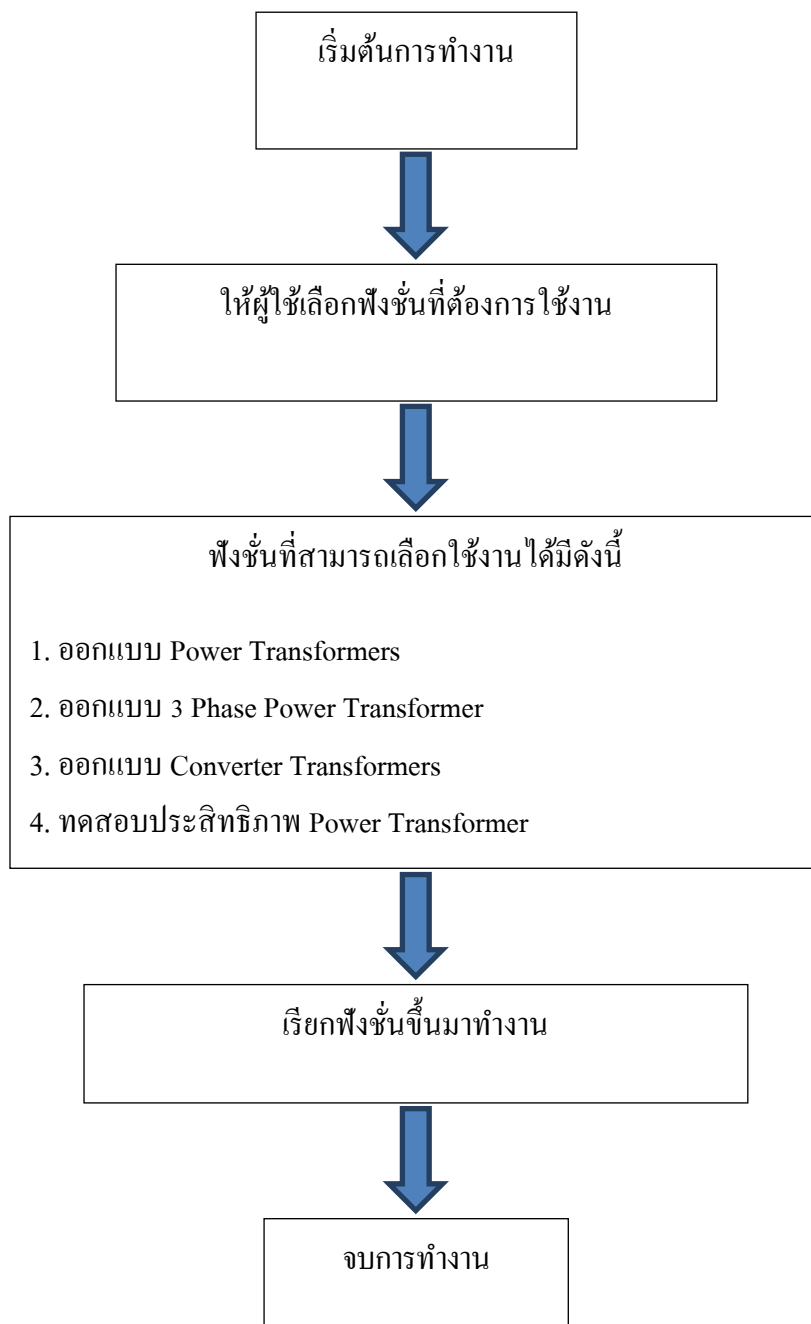
$$K_u = \frac{4N_p A_{wp(B)}}{W_a} + \frac{4N_s A_{ws(B)}}{W_a}$$

$$K_u = \frac{4 \times 934 \times 0.002047}{36.29} + \frac{4 \times 270 \times 0.00672}{36.29}$$

$$K_u = 0.21 + 0.19$$

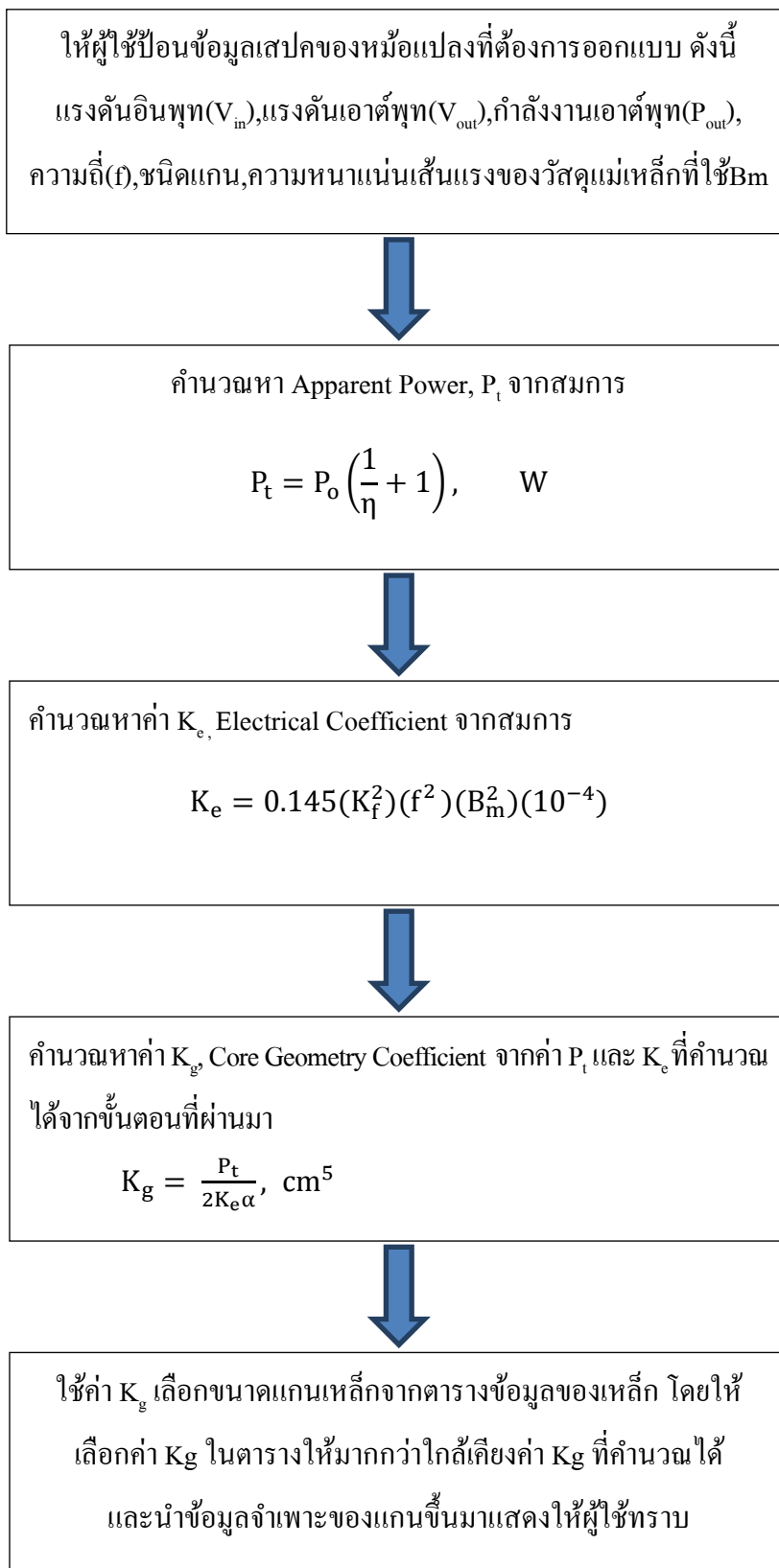
$$K_u = 0.4$$

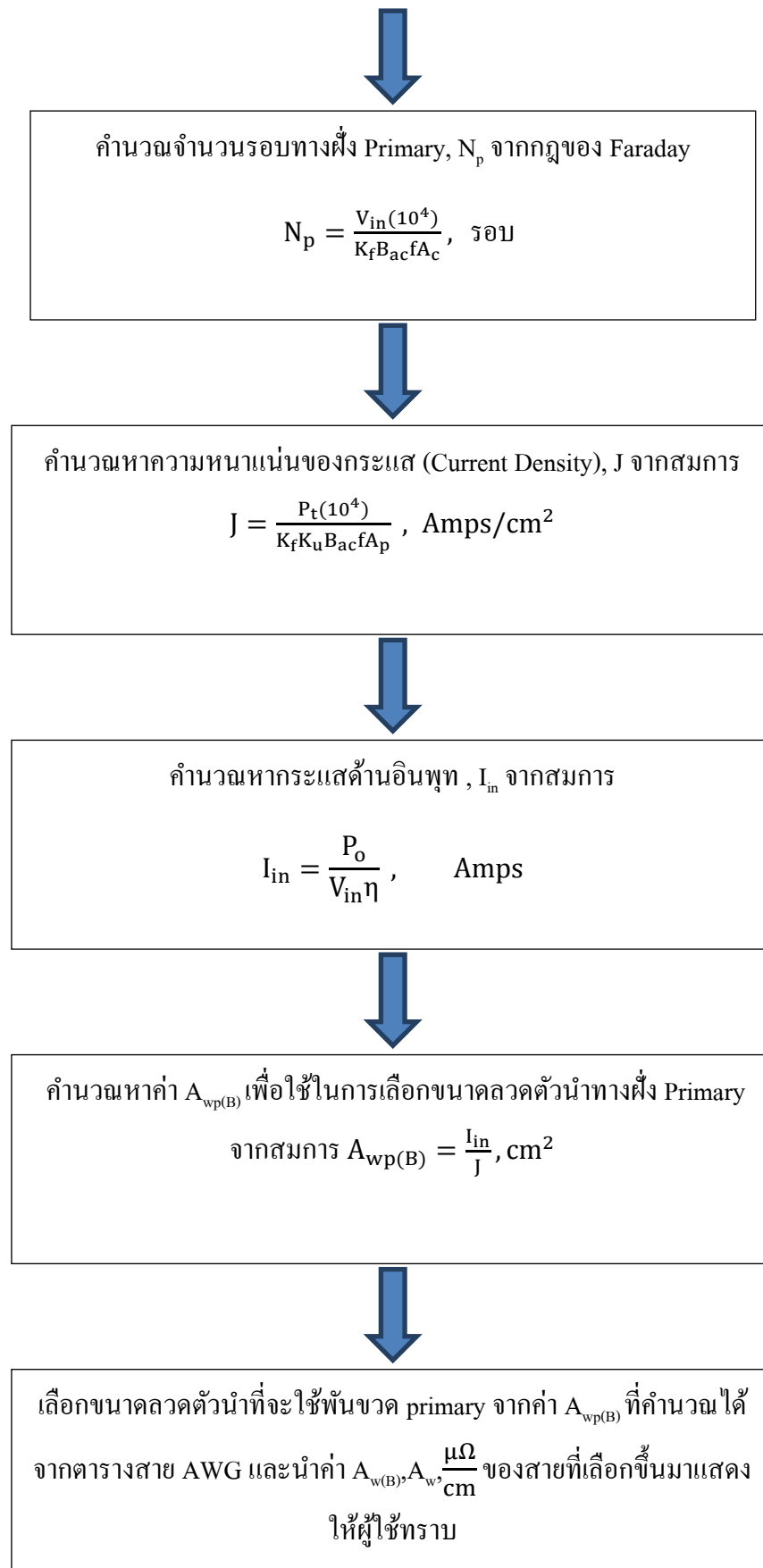
3.9 ลำดับการทำงานของโปรแกรมออกแบบหม้อแปลงไฟฟ้า

ภาพที่ 3.22 ลำดับการทำงานของโปรแกรมออกแบบหม้อแปลงไฟฟ้า

3.9.1 ลำดับการทำงานของฟุ้งชั้นออกแบบ Power Transformers

คำนวณหาความต้านทานขดลวด Primary, R_p จากสมการ

$$R_p = MLT(N_p)\left(\frac{\mu\Omega}{\text{cm}}\right)(10)^{-6}, \Omega$$

คำนวณหาความต้านทานขดลวด Primary, R_p จากสมการ

$$R_p = MLT(N_p)\left(\frac{\mu\Omega}{\text{cm}}\right)(10)^{-6}, \Omega$$

คำนวณหากำลังงานสูญเสียในขดลวด Primary จากสมการ

$$P_p = I_p^2 R_p, W$$

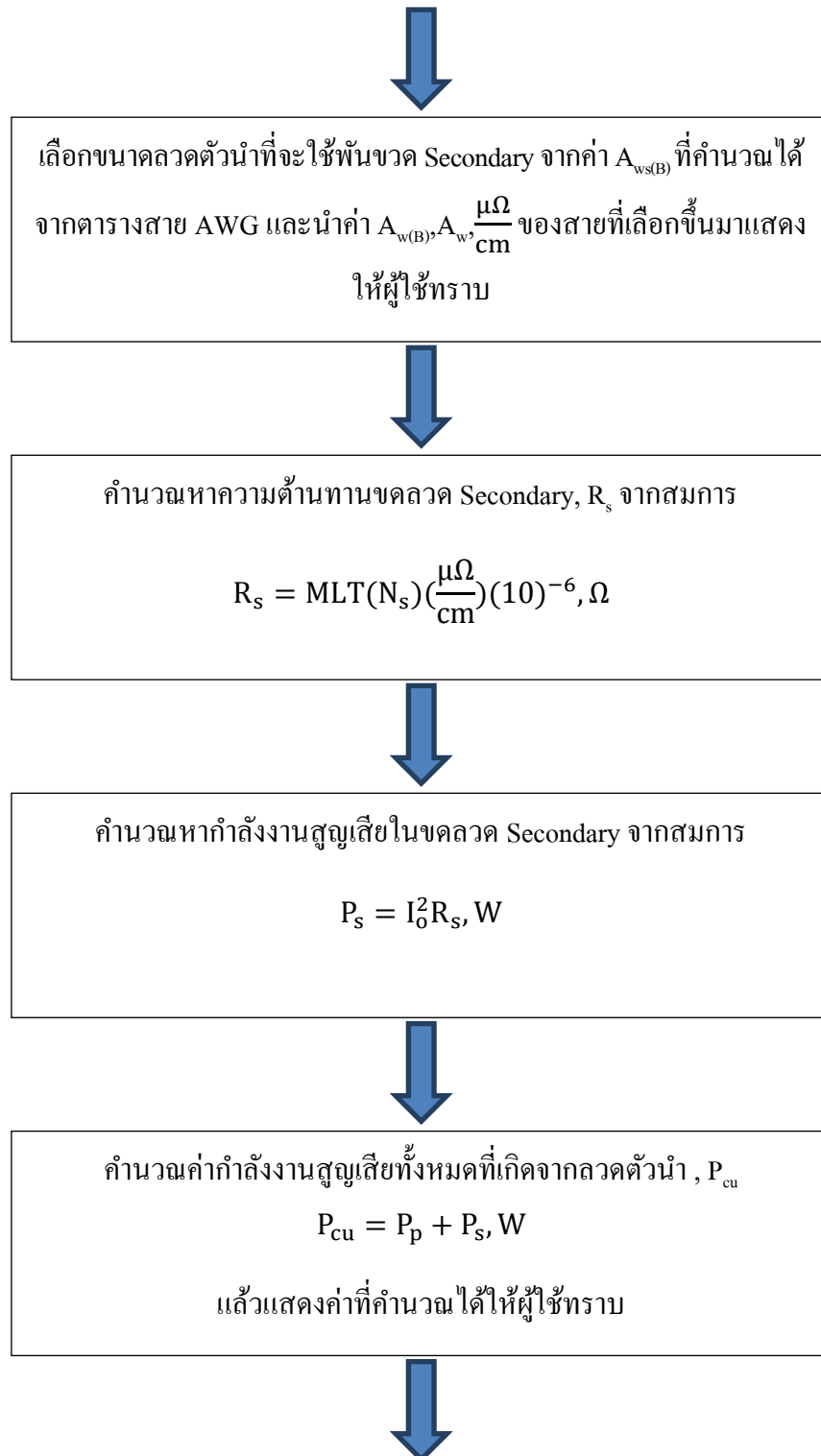
คำนวณจำนวนรอบทางฝั่ง Secondary, N_s จากสมการ

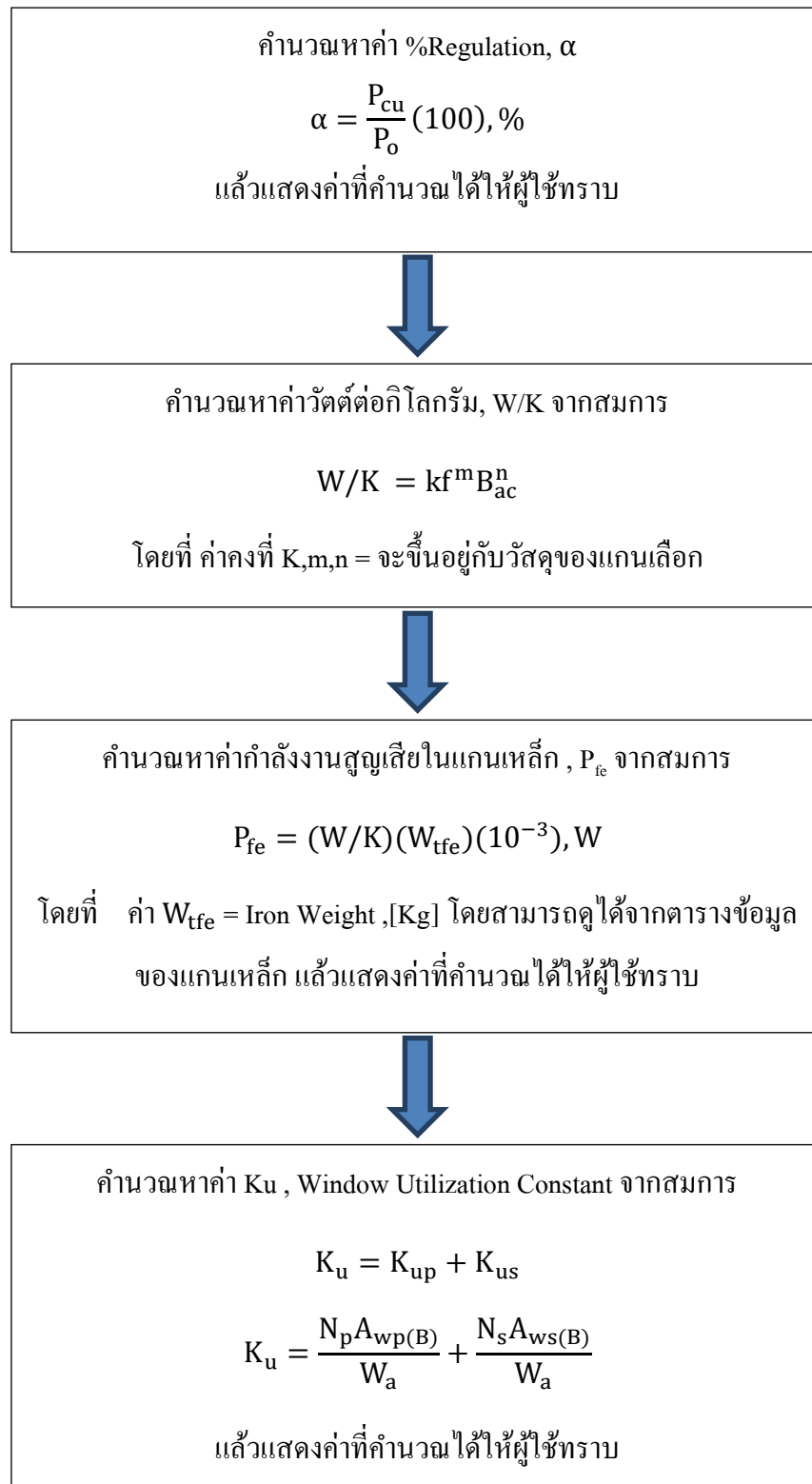
$$N_s \frac{N_p V_s}{V_{in}} \left(1 + \frac{\alpha}{100}\right), \text{ รอบ}$$

คำนวณหาค่า $A_{ws(B)}$ เพื่อใช้ในการเลือกขนาดลวดตัวนำทางฝั่ง Secondary

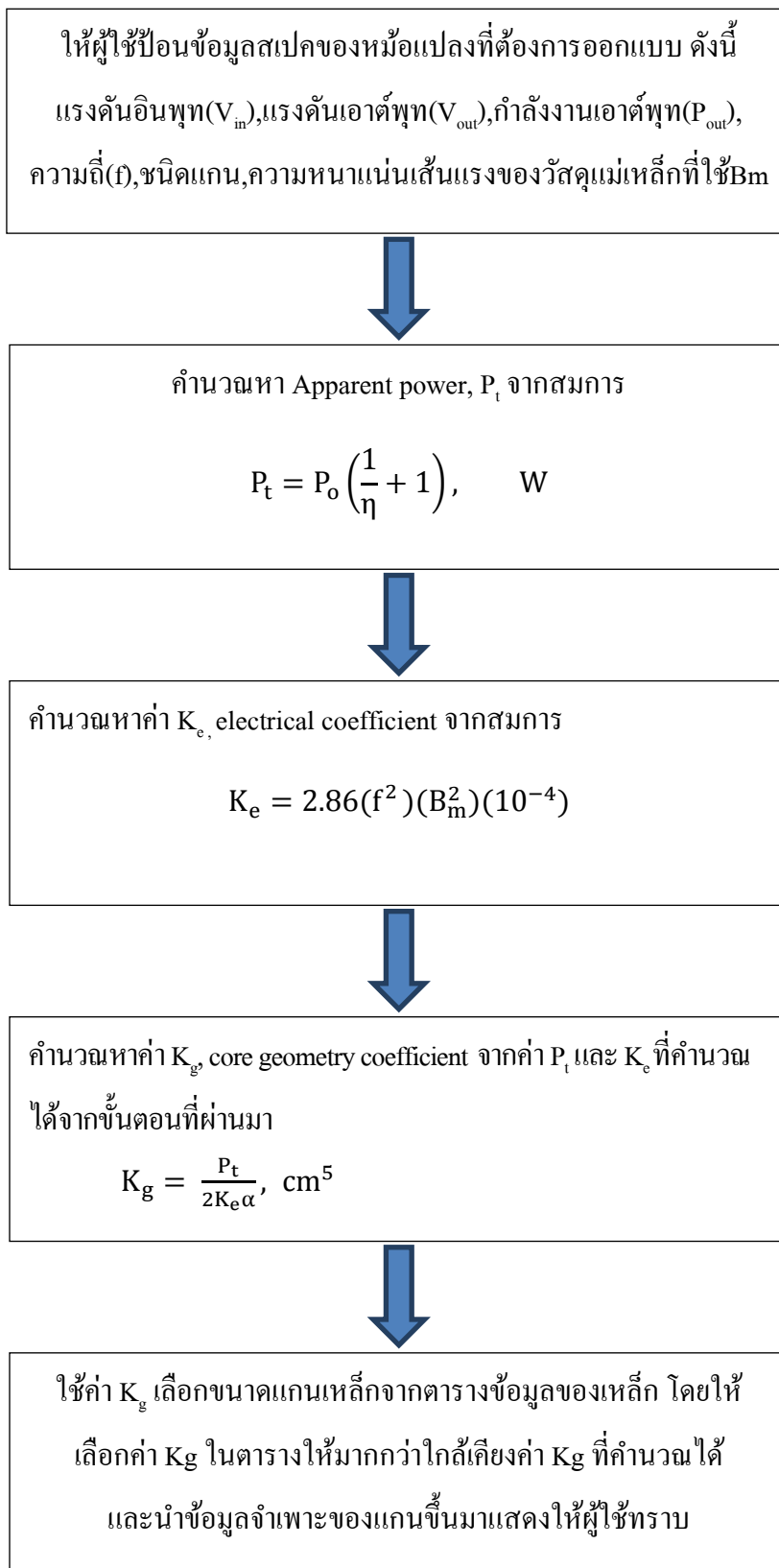
จากสมการ $A_{ws(B)} = \frac{I_o}{J}, \text{ cm}^2$

ภาพที่ 3.23 ลำดับการทำงานของฟังก์ชันออกแบบ Power Transformers

3.9.2 ลำดับการทำงานของฟังก์ชันออกแบบ 3 Phase Power Transformer

↓

คำนวณหาแรงดันที่เฟสของขดลวดปฐมภูมิ

$$V_{\text{phase,p}} = V_{\text{in}}, [\text{Volts}] \quad \text{เมื่อต่อขดลวดแบบ Delta}$$

$$V_{\text{phase,p}} = \frac{V_{\text{in}}}{\sqrt{3}}, [\text{Volts}] \quad \text{เมื่อต่อขดลวดแบบ Star}$$

↓

คำนวณหาแรงดันที่เฟสของขดลวดทุติยภูมิ

$$V_{\text{phase,s}} = V_{\text{out}}, [\text{Volts}] \quad \text{เมื่อต่อขดลวดแบบ Delta}$$

$$V_{\text{phase,s}} = \frac{V_{\text{out}}}{\sqrt{3}}, [\text{Volts}] \quad \text{เมื่อต่อขดลวดแบบ Star}$$

↓

คำนวณจำนวนรอบทางฝั่ง primary, N_p จากกฎของ Faraday

$$N_p = \frac{V_{\text{phase,p}}(10^4)}{4.44B_{\text{ac}}fA_c}, \text{ รอบ}$$

แล้วแสดงค่าที่คำนวณได้ให้ผู้ใช้ทราบ

↓

คำนวณกระแสใน line ทางฝั่ง primary, $I_{L-L,p}$ จากสมการ

$$I_{L-L,p} = \frac{P_{\text{out}}}{\sqrt{3}(V_{\text{in}})(\eta)}, \text{ Amps}$$

คำนวณกระแสใน phase ทางฝั่ง primary, $I_{\text{phase,p}}$ จากสมการ

$$I_{\text{phase,p}} = I_{L-L,p}, \text{ amps} \quad \text{เมื่อต่อขดลวดแบบ Star}$$

$$I_{\text{phase,p}} = \frac{I_{L-L,p}}{\sqrt{3}}, \text{ amps} \quad \text{เมื่อต่อขดลวดแบบ Delta}$$

คำนวณหาค่า $A_{\text{wp(B)}}$ เพื่อใช้ในการเลือกขนาดลวดตัวนำทางฝั่ง primary
ในหม้อแปลงจะต่างจาก 3 เฟส คือค่า $W_a/4$ และ $K_{\text{up}}=0.2$ จากสมการ

$$A_{\text{wp(B)}} = \left(\frac{K_u W_a}{4 N_p} \right), [\text{cm}^2]$$

เลือกขนาดลวดตัวนำที่จะใช้พันขด primary จากค่า $A_{\text{wp(B)}}$ ที่คำนวณได้
จากตารางสาย AWG และนำค่า $A_{\text{w(B)}}, A_{\text{w}}, \frac{\mu\Omega}{\text{cm}}$ ของสายที่เลือกขึ้นมาแสดง
ให้ผู้ใช้ทราบ

คำนวณหาความต้านทานขดลวด primary, R_p จากสมการ

$$R_p = \text{MLT}(N_p) \left(\frac{\mu\Omega}{\text{cm}} \right) (10)^{-6}, \Omega$$

คำนวณหากำลังงานสูญเสียในขดลวด primary จากสมการ

$$P_p = I_{\text{phase,p}}^2 R_p, W$$

คำนวณจำนวนรอบทางฝั่ง secondary, N_s จากสมการ

$$N_s = \frac{N_p V_{\text{phase,s}}}{V_{\text{phase,p}}} \left(1 + \frac{\alpha}{100}\right), \text{รอบ}$$

แล้วแสดงค่าที่คำนวณได้ให้ผู้ใช้ทราบ

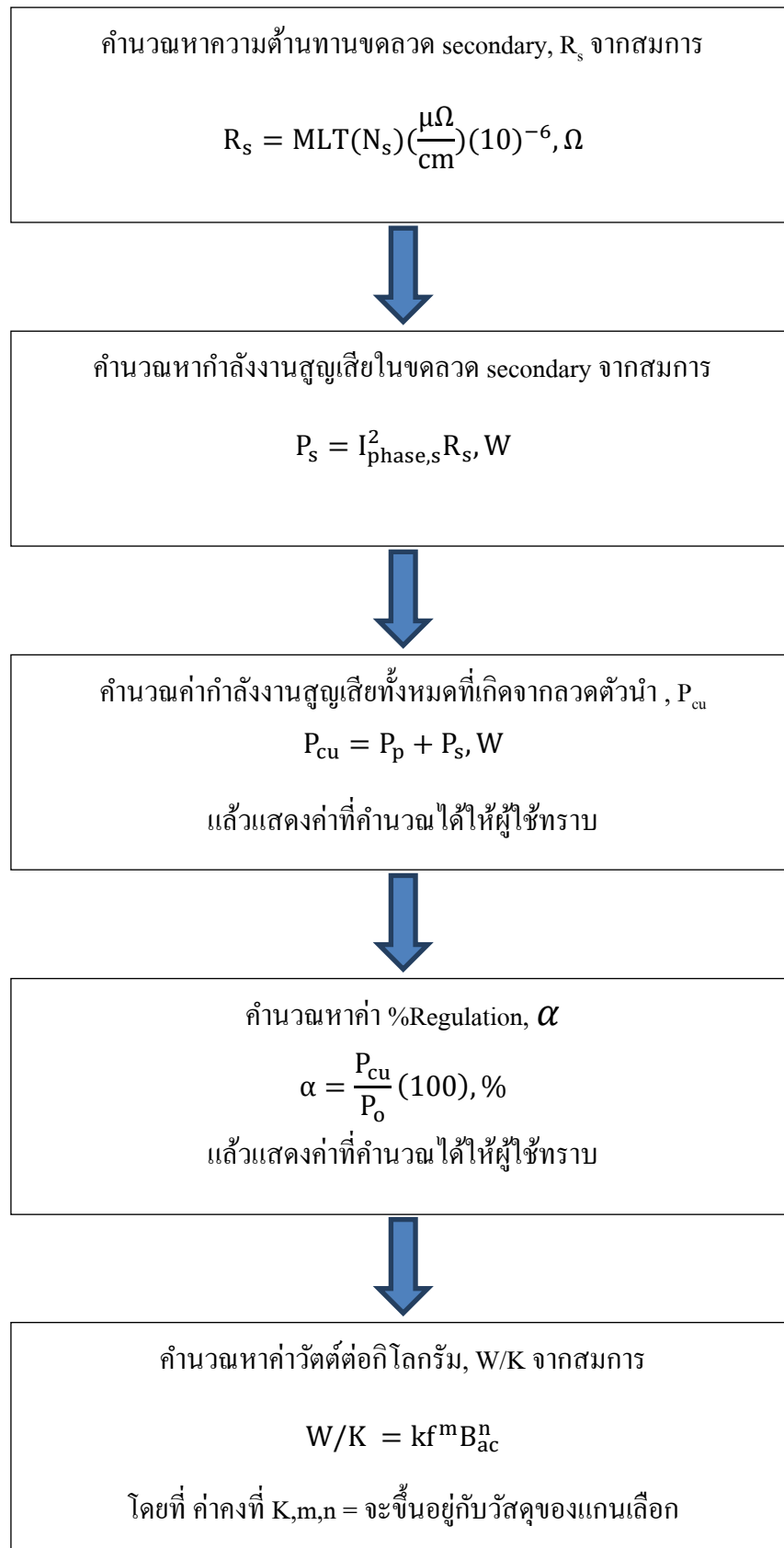
คำนวณหาค่า $A_{ws(B)}$ เพื่อใช้ในการเลือกขนาดลวดตัวนำทางฝั่ง Secondary ในหม้อแปลงจะต่างจาก 3 เฟส คือค่า $W_a/4$ และ $K_{up}=0.2$ จากสมการ

$$\text{จากสมการ } A_{ws(B)} = \left(\frac{K_u W_a}{4 N_s}\right), [\text{cm}^2]$$

เลือกขนาดลวดตัวนำที่จะใช้พื้นที่ secondary จากค่า $A_{ws(B)}$ ที่คำนวณได้ จากตารางสาย AWG และนำค่า $A_{w(B)}, A_w, \frac{\mu\Omega}{\text{cm}}$ ของสายที่เลือกขึ้นมาแสดงให้ผู้ใช้ทราบ

คำนวณหาค่ากำลังงานสูญเสียในแกนเหล็ก, P_{fe} จากสมการ

$$P_{fe} = (W/K)(W_{tfe})(10^{-3}), W$$

โดยที่ ค่า W_{tfe} = Iron weight, [Kg] โดยสามารถดูได้จากตารางข้อมูล
ของแกนเหล็ก แล้วแสดงค่าที่คำนวณได้ให้ผู้ใช้ทราบ

คำนวณหาค่า K_u , Window Utilization constant จากสมการ

$$K_u = K_{up} + K_{us}$$

$$K_u = \frac{N_p A_{wp(B)}}{W_a} + \frac{N_s A_{ws(B)}}{W_a}$$

แล้วแสดงค่าที่คำนวณได้ให้ผู้ใช้ทราบ

ภาพที่ 3.24 ลำดับการทำงานของฟังก์ชันออกแบบ 3 Phase Power Transformer